Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 174/1469 | Łódź Czwartek, 26 lipca 928 r. | וואכענטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, ט' מנחם אב תרפ"ח | Nr. 174/1469

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

שארפער עקזעקוטיוו=קריזיס

צוליב דער רעזאלוציע פון דער פאליטישער קאמיסיע

אויף דער זיצונג פון גרויסער אקציאנס = קאמיטעט.

בערלין, 25. (יט"א טעלעגראפיש). די פאליטישע קאמיסיע פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט האט בעשלאסען אפצוהאלטען א זיצונג די גאנצע נאכט פון דינסטאג אויף מיטוואך כדי אויסצוארבייטען א רעזאלוציע אין דער אגענץ-פראגע. די אלגעמיינע שטימונג איז געווארען וועהניגער אנגעשפאנט און מ'רעכענט, אז מ'וועט געפינען א פארמולע צום פערשטענדיגונג.

בערלין, 25. (יט"א טעלעגראפיש). אויף דער היינטיגער פארמיטאג-זיצונג איז מיט 10 שטימען געגען 8 אפגעווארפען געווארען א רעזאלוציע צום בעריכט פון דער קאמיסיע פאר דער יידישער אגענץ, אז דער בעריכט אין דער איצטיגער פארם בילדעט א גרונדלאגע פאר צוזאמענארבייט מיט די נישט-ציוניסטען ביים אויפבוי פון א"י.

אויף דער נאכטיגער אווענד-זיצונג פון דער פאליטישער-קאמיסיע איז אנגענומען געווארען א פונקט צו דער רעזאלוציע, אין וועלכער ט'ווערט בעגריסט דער ערנסטער ווילען פון די נישט-ציוניסטען מיטצוארבייטען ביים אויפבוי פון ארץ-ישראל. ס'ווערט אבער ארויסגעשטעלט דער בעדינג אז דער קרן-קימת דארף ווייטער בלייבען דער איינציגער ארגאן פאר דעם באדען פאליטיק, אז ס'דארף אויפגעהאלטען ווערען דער נאציאנאל-סאציאלער ארבייטס-גרעניץ מיט דער פרייהייט אויסצוועהלען די קאלאניזאציע-פארמען, נישט אויסגעשלאסען די קבוצות.

ס'איז נישט געלונגען אויסצופערטיגען א רעזאלוציע, וואס איהר פארמולירונג זאל בעפרידיגען אלעמען אויך די „התאחדות" און די „פועלי-ציון".

בערלין, 25 (י.ט.א. טעלעגראפיש) א גאנצע נאכט האבען געדויערט די ארבייטען פון דער פאליטישער קאמיסיע. די זיצונג איז איבערגעריסען געווארען און מ'איז נישט געקומען צו קיין הסכם. אויף דער מיטוואכ'דיגער פלענאר-זיצונג דארף פארקומען די אפשטימונג. ס'וועלען אריינגעטראגען ווערען איייניגע רעזאלוציעס. די רעזאלוציע פון דער מערהייטס-פראקציע וועט לויטען אויפ'ן גרונד פון די קאנגרעס-באשלוסען, זאל דער בעריכט פון דער אגענץ-קאמיסיע מיט איייניגע ענדערונגען אנגענומען ווערען אלס גרונד-לאגע אין הסכם מיט די פארשלאגען פון דער עקזעקוטיווע. די מינדערהייטס רעזאלוציע וועט אריינגעטראגען ווערען פון „התאחדות" און „פועלי ציון".

די ראדיקאלע ציוניסטען און די רעוויזיאניסטען וועלען פארלעגען אפצווארפען דעם בעריכט און וועלען שטעלען א פארשלאג פון אומצוטרוי דער עקזעקוטיווע.

בערלין, 25 (יט"א טעלעגראפיש). אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער פאליטישער קאמיסיע איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע וועגען דעם בעריכט פון דער אגענץ-קאמיסיע, מיט א מעהרהייט שטימען איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, וועלכע שטיצט זיך אויף די 4 פונקטען פון לעצטען קאנגרעס בנוגע דער יודישער אגענץ. ס'איז אנגענומען געווארען נאך א פינפטער פונקט, וועגען דער פרייהייט פון שאפען קבוצות-קאלאניעס.

די עקזעקוטיוו-מיטגלידער, וועלכע האבען זיך בעקענט מיט דער רעזאלוציע וועגען מיט איהר אולטימאטיווער פארם. זיי האבען געפאדערט, אז די רעזאלוציע זאל אנגענומען ווערען אין פארם פון א וואונש, צוליב דעם קומט פארמעל פאר אן עקזעקוטיוו-קריזיס.

די פאליטישע קאמיסיע האט אפגעהאלטען א ווייטערע זיצונג וועגען דער שטעלונג פון עקזעקוטיוו צו דער רעזאלוציע, ס'איז בעשלאסען געווארען אפצואווארפען די פאדערונג פון עקזעקוטיוו וועגען רעווידירען דעם בעשלוס פון קאנגרעס צו שאפען א 3-יאהריגע פראוויזארישע אגענץ, דער קריזיס האט זיך צוליב דעם פערשארפט.

בערלין, 25 (יט"א טעלעגראפיש). אויף דער היינטיגער פלענאר-זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט איז נישט אפגעשטימט געווארען די רעזאלוציע וועגען דער אגענץ, ווייל די אונטערהאנדלונגען צווישען דער פאליטישער קאמיסיע און דער עקזעקוטיוו האבען זיך נאך נישט געענדיגט. ראגענען איז פארגעקומען די ווייטערדיגע רעבאטע וועגען ארץ-ישראל-בודושעט.

א. טארטאקאווער זאגט, אז מ'דארף מעהר קאנסאלידירען די ארבייט, דאס אפשטעלען די עליה ברענגט צו א סטאגנאציע אין דער ציוניסטישער בעוועגונג.

מאיר גראסמאן קריטיקירט שטארק דעם בודזשעט און פרעגט פארוואס די פאלעסטינער רעגירונג גיט נישט אוועק דעם רעזערוו-באדען פאר דער יודישער קאלאניזאציע. ער ווייזט אויך אן אויף די געפאהר, וואס דראהט צוליב'ן בעשלוס פון יודיש-אראבישען קאמיטעט „ברית שלום" וועגען צוזאמענרופען דעם פאלעסטינער פארלאמענט, ווייטער ווייזט ער אן, אז די עקזעקוטיוו האט גאר נישט געטון, כדי יודען זאלען אנגענומען ווערען אין גרעניץ-קארפוס פון עבר-הירדן.

ד"ר הינדעס פערטיידיגט די עקזעקוטיוו און זאגט, אז זי האט מקיים געווען אלע הבטחות, לנבי דעם קאנגרעס.

מיט שארפע רעדעס געגען דער עקזעקוטיוו טרעטען ארויס שפרינצאק און בן-גוריון אין נאמען פון דער פאלעסטינער ארבייטערשאפט. ראס קריטיקירען די ארבייטער ברענגט שאדען דער ציוניסטישער בעוועגונג.

מאסינגזאן זאגט, אז די ארץ-ישראל יודען זענען שרעקליך ענטוישט צוליב דער נאכלעסיגער ארבייט אין גלות און בעזונדערס פון די אמעריקאנער יודען.

מיט א שארפער ליידענשאפטליכע רעדע טרעט ארויס מערעמינסקי, ער קריטיקירט די עקזעקוטיוו אויף אלע געביטען, די עקזעקוטיווע נעהמט נישט אן, לויט דער מיינונג פון רעדנער, קיין שום מיטלען אפצושאפען די שווערע אימיגראציע-בעגרענצונגען.

ד"ר רופין גיט אפ אנ'ערקלערונג וועגען דעם יודיש-אראבישען „ברית-שלום" - קאמיטעט, ער ווייזט אן, אז דער קאמיטעט האט נישט אנגענומען קיין שום בעשלוס וועגען פאלעסטינער פארלאמענט.

ארוו. הארי סאקער בעקלאגט זיך, אז גלייך ווי ער איז אנגעקומען קיין פאלעסטינא זענען געגען איהם פארגעקומען דעמאנסטראציעס, הגם קיינער האט נישט געקענט זיינע פלענער. ער לויבט שטארק די ארץ-ישראל'דיגע ארבייטער-בעוועגונג, וועלכע איז די איינציגע ארגאניזירטע קראפט, אהן דער ארבייטער-בעוועגונג וואלט נישט מעגליך געווען צו ליקווידירען די ארבייטסלאזיגקייט, ער פערשטעהט אבער נישט די פאליטיק פון די ארבייטער-פיהרער, וועלכע בילדען נישט קיין מעהרהייט און נעהמען איבער די לייטונג.

סאקער ענדיגט מיט די ווערטער: „האט דעם מוט און נעהמט איבער די לייטונג". די ווייטערדיגע זיצונג קומט פאר היינט 3 א זייגער נאכמיטאג.

דעמאנסטראציע-שטרייק אין די קוילען-גרובען.

סאסנאוויעץ, 25 (טעלעפאניש). היינט איז אין אלע קוילען-גרובען פון דאמבראווער ראיאן אויסגעבראכען אנ'איינטאגיקער דעמאנסטראציע-שטרייק. דער שטרייק איז פערלאפען רוהיג. דער דעמאנסטראציע-שטרייק איז אויך אויסגעבראכען אין אויבערשלעזיען און אין די קראקאווער גרובען.

צוזאמענפאהר פון „סטזשעלצעס"

100 טויזענד אנטיילנעהמער.

ווארשא, 25. (טעלעפאניש). צום צוזאמענפאהר פון די „סטזשעלצעס" וועלכער וועט פארקומען אין ווארשא דעם 11. נאוועמבער, וועלען קומען 100 טויזענד „סטזשעלצעס" אין זייערע מונדירען און בעוואפנונג.

גרויסע שרפה אין לובלינער פאוויאט.

לובלין, 25 (ספ. טעל.) צוליב אונפארזיכטיגקייט מיט פייער איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער מיהל פון אברהם קאסעלבערג אין לובלינער פאוויאט. בעת דער שרפה איז פערברענט געווארען די מיהל, טארטאק און 2 וואוין-הייזער.

שרעקליכער טראמוואי-צוזאמענשטויס אין בערלין.

בערלין, 25. (א.וו.). אויף איינע פון די בעלעבטסטע גאסען אין בערלין איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען 2 טראמוואי-וואגאנעס. 12 פאסאזשירען זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

טשיטשערין איז קראנק.

דאך וועט ער אפהאלטען פאליטישע קאנפערענצען אין בערלין.

מאסקווא, 25. (א.וו.). דער געזונד-צושטאנד פון טשיטשערינען האט זיך שטארק פערערגערט, ער מוז גלייך ארויספאהרען אויף אורלויב. ער וועט זיך מוזען קורירען 2 חדשים. טשיטשערין פאהרט קיין פראנקפורט, אין בערלין וועט טשיטשערין בלייבען עטליכע טעג, וואו ער וועט אפהאלטען א רייהע פאליטישע קאנפערענצען.

DR. MED.
DONCHIN
ספעציאל-ארצט
פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקומען
פון פעריען
נעמט אן
מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך
פון 1—10 און פון 7—4 נ.מ.
מאניושקי 1 (Moniuszki)
טעל. 9-97

ענגלאנד, פראנקרייך און דייטשלאנד

עצה'ן וואלדעמאראס'ן, זיך צו האלטען אן די בעשלוסען פון דער פעלקער-ליגע.

לאנדאן, 25 (אט"ע). היינט נאכמיטאג האט טשעמבערלען ערקלערט אין פארלאמענט, אז דער ענגלישער געזאנדטער אין ריגא האט בעקומען אנ-אינסטרוקציע, אז ער זאל געבען צו וויסען דעם ליטווישען פרעמיער, אז ס'וואלט געווען געוואונשען, אז ליטע זאל זיך אין פויליש-ליטווישען קאנפליקט צופאסען צו די בעשלוסען פון דער פעלקער-ליגע. טשעמבערלען האט ווייטער ערקלערט, אז דיזעלבע התראה וועט אויך קומען מצד פראנקרייך און דייטשלאנד.

ווילנא, 25. (ספ. טעל) אין צוזאמענהאנג מיט דעם אנפאל אויף דער פויליש-ליטווישער גרעניץ מצד די ליטווישע שאוליסען אויף דער פוילישער גרעניץ-וואך, ווערט געפיהרט אנ'ענערגישע אויספארשונג. די פוילישע מאכט וועט שיקען א שארפען פראטעסט צו ליטע. א חוץ דעם, וועט דער ענין בעריהרט ווערען אין דער פעלקער-ליגע.

—:o:—

דער קאבינעט=קריזיס אין יוגאסלאוויען.

בעלגראד, 25 (ספ. טעל.) דער קעניג האט אנפערטרויט די מיסיע צו שאפען דעם נייעם יוגא-סלאווישען קאבינעט, דעם אנפיהרער פון דער סלאווענישער פארטיי קאראשעץ.

יאפאן און די נייע כינעזישע רעגירונג.

פאריז, 25 (אטע). מ'מעלדעט פון טאקיא, אז יאפאן האט מיטגעטיילט די פארשטעהער פון די רעגירונגען אין פראנקרייך, ענגלאנד, איטאליען און אמעריקא, אז יאפאן נעהמט נישט אין אכט די נאטע פון דער נאנקינער רעגירונג, אז די אלטע טראקטאטען האבען אויפגעהערט צו עקזיסטירען.

טאמער דאך...

פאריז, 25. (ספ. טעל.). די פוילישע לופטפליהער קובאלא און אידזשיקאווסקי וועלען אנהויבען זייער רייזע איבער'ן אקעאן פון לע בורזשע קיין ניו-יארק דאנערשטאג דעם 26 יולי 3 א זייגער פארטאג.

וואלדעמאראס'ן האט זיך געחלומ'ט

וועגעז פוילישע מאנעווערס אויף דער ליטווישער גרעניץ.

וו א ר ש א, 25. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין צוזאמענהאנג מיט וואלדעמאראס'עס נאטע צום סעקרעטאריאט פון פעלקערליגע וועגען די כלומר'שטע מאנעווערס אויף דער ליטווישער גרעניץ, טיילט מען מיט פון האלבאפיציעלע קוועלען, אז קיין שום מאנעווערס קומען נישט פאר. דאגעגען וועלען אין סעפטעמבער, נאך דעם שניט, פארקומען נארמאלע איבונגען אויף די שטעלען, וואו ס'שטעהט דאס מיליטער. די ליטווישע נאטע דארף מען נישט נעהמען ערנסט צוליב דעם, וואס ליטע האט אפגעווארפען דעם פוילישען פארשלאג וועגען א געגען-מלחמה-אפמאך.

וואלדעמאראס אלס אגענט פון די „נאכריכטען-שטעלע".

ווילנא, 25. (א. וו.) דער געוועזענער „שארזש-דע-אפער" פון דער אוקראינישער געזאנדשאפט אין בערלין עמיל קאזשעי טרעט ארויס מיט ווייטערדיגע רעוועלאציעס, בנוגע דער טעטיגקייט פון וואלדעמאראס'ן אין בערלין אין יאהר 1918. ער ערקלערט, אז וואלדעמאראס האט אנגעהויבען זיין קאריערע אלס א פונקציאנאר פון דער „נאכריכטען - שטעלע" ביים פרייסישען קריגס-מיניסטעריום.

וואלדעמאראס האט אויך געשפילט א צווייטדייטיגע ראל בעת די שלום-אונטערהאנדלונגען אין בערעסט-ליטאווסק, וואו וואלדעמאראס האט בעאיינפלוסט די אוקראינישע דעלעגאציע לויט'ן ווונש פון די דייטשען.

דער „קוריער ווילענסקי" זאגט צו נאך ווייטטערדיגע רעוועלאציעס וועגען דער טעטיגקייט פון וואלדעמאראס'ן.

אפגערופען די מאנעווערס

פון דייטשען מיליטער און פלאט.

בערלין, 25. (א.וו.). צוליב כלומר'שט איינשפארונגס-מאטיוען זענען אפגערופען געווארען די מאנעווערס פון דייטשען מיליטער און פלאט, וועלכע זענען געווען בעשטימט אויף חודש סעפטעמבער.

קאנפליקט צווישען סטאלינען און ריקאוו'ן.

בערלין, 25. (א.וו.). דער „רול" מעלדעט פון מאסקווא, אז אין די לעצטע צייטען פערטיפט זיך דער קאנפליקט צווישען סטאלינען און ריקאוו'ן. אויף איין פון די לעצטע זיצונגען פון „פאליטביורא" האט ריקאוו נאך א לאנגער דיסקוסיע בעליידיגט סטאלינען און האט פערלאזט די זיצונג.

וועגען א פאלעסטינער וויזע פאר שלום שווארצבארד.

תל-אביב. (יט"א). די היגע געזעלשאפט „זכותנו" האט בעקומען א פולמאכט פון שלום שווארצבארדען, ווען עס איז אבגעזאגט געווארען, ווי בעקאנט, מיט אייניגע מאנאטען צוריק אנ'איינרייזע-וויזע קיין ארץ-ישראל, אנצונעהמען די נויטיגע שריט, כדי צו בעקומען פאר איהם א וויזע פון דער פאלעסטינער רעגירונג. די דערמאנטע געזעלשאפט האט שוין אנגענומען שריט אין דעם ענין דורך איהרע אדוואקאטען ה"ה ה. פארבשטיין און י. בנימין.

געשטארבען א יודישער מיטגליד פון האלענדישען פארלאמענט.

אמסטערדאם (י.ט.א.) אין ראטערדאם איז פלוצלינג געשטארבען אין עלטער פון 65 יאהר דר. ס. י. ל. אאלטען, וועלכער איז זייט 1925 געווען מיטגליד פון האלענדישען פארלאמענט און זייט 1923 מיטגליד פון דער גזעצגעבערישער קערפערשאפט פון דרום האלאנד. דער פערשטארבענער איז א רייה פון יאהרען אויך געווען בירגערמייסטער פון ראטערדאם און איז געווען פרעזידענט פון פיל יודישע פילאנטראפישע אינסטיטוציעס.

Dr. Z. Rakowski

הספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייט
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. יעדען אויך
אין לאדזשניצע, ונגרושער 17 פון 10—11 און פון 2—5

נייע עקספעדיציע צום צפון-פאל אויפצוזוכען אמונדסען'ען.

ריגא, 25. (אטע). די איטאליענישע רעגירונג האט זיך געווענדעט צום סאוויעטישען הילפסקאמיטעט פאר נאבילעס עקספעדיציע, אז „קראסין" זאל ווייטער זוכען די גרופע פון אלעסאנדרי, אין דער דאזיגער אקציע וועט „קראסין" האבען די הילף פון 2 עראפלאנען.

אסלא, 25. (אטע). פון טראנזע מעלדעט מען, אז מ'האט נאך נישט פערלוירען די האפנונג צו געפינען אמונדסענען. די פאכלייט גריגנאז און צעוואלט האבען גענוי אויסגערעכענט דאס ארט, וואו אמונדסען קען זיך געפינען. צעוואלט פאהרט אפ קיין גרענלאנד, כדי אונטערצונעהמען א נייע עקספעדיציע אויף אויפזוכען אמונדסענען.

לאנדאן, 25. (אטע). דער אמעריקאנער מיליאנער עלסווארט, וועלכער איז מיט געווען מיט אמונדסענען בעת זיין רייזע צום צפון-פאל, האט אויסגעדריקט זיין גרייטקייט צו פינאנסירען אנ' אקציע אויפצוזוכען אמונדסענען. עלסווארט האט זיך שוין פערשטענדיגט מיט'ן אמעריקאנער אמבאסאדאר אין נארוועגען.

צי האט אלפרעד לעווענשטיין געשטאמט פון יודען?

ארום דעם טויט פון באנקיר לעווענשטיין.

פאריז. (יט"א). אין צוזאמענהאנג מיט'ן טראגישען טויט פון גרויסען בעלגישען באנקיר אלפרעד לעווענשטיין, וועלכער איז ווי בעקאנט ארויסגעפאלען בעת א לופט-פליה אין ים אריין, פערעפענטליכט די היגע צייטשריפט „ל'"אוניווערס איזראעליט" א בריף פון איינעם פון איהרע לעזער אין דער פראגע פון דער יודישער אבשטאמונג פון אומגעקומענעם באנקיר.

„די יודישע אבשטאמונג פון דער פאמיליע לעווענשטיין אונטערליגט נישט קיין שום צווייפעל, ווערט געזאגט אין דעם בריף, זיין פאטער בערנארד לעווענשטיין האט זיך געשמד'ט אין בריסעל, כדי צו קענען חתונה האבען מיט פרייליין דאנסווערט פון אנ'אלטער בעלגיש-קאטוילישער פאמיליע. איין דייטשער קוזין פון אלפרעד לעווענשטיין איז ח' בענוא האלע. די פאמיליע לעווענשטיין האט איהר פאמיליען-קבר אין דער איזראעליטישער אבטיילונג אויף דעם ב"ת-עלמין אין מאנפארנאס".

זיינערצייט, ווען דער אומגעקומענער באנקיר לעווענשטיין האט געוויילט אין די פעראייניגטע שטאטען (אין מ. אפריל ה.י.) האט זיך די יודישע טעלעגראפען-אגענטור געווענדעט צו איהם מיט דער פראגע, צו ער איז א יוד אדער שטאמט פון יודען. לעווענשטיין האט דאן געענטפערט טעלעגראפיש: „אלס ענטפער אויף אייער אנפראגע טייל איך אייך מיט, דאס איך בין א רוימיש קאטוליק". טראץ דער דאזיגער קאטעגארישער תשובה איז זיכער, דאס לעווענשטיינס פאטער איז געווען א האמבורגער יוד.

—:O:—

דער אורטייל אין פראצעס פון די אוקראינער טעראריסטען.

2 אנגעקלאגטע פערמשפט צום טויט דורך הענגען.

לעמבערג, 25. (א. וו.) היינט איז ארויסגעטראגען געווארען דער אורטייל אינ'ם פראצעס פון די בעשולדיגטע אין אויספיהרען דעם אנפאל אויף דער לעמבערגער פאסט.

2 אנגעקלאגטע איוואן פלאכטין און קאזשימיעזש ארדיניעץ זענען פער'משפט געווארען צום טויט דורך הענגען. מ'ראשא איז פער'משפט געווארען אויף 7 יאהר טורמע און קארטשמארסקי אויף 5 יאהר שווערע טורמע. דער ענין פון די בעשולדיגטע סקיצקי און שטאקאלא איז פון שטאנד-געריכט איבערגעגאנגען אין א געוועהנליך געריכט.

די פערטיידיגער האבען זיך געווענדעט צום מלוכה-פרעזידענט וועגען בעגנעדיגען די צום טויט פער'משפט'ע. דער מלוכה-פרעזידענט האט בעגנעדיגט די 2 צום טויט פער'משפט'ע. די צאהלען יאהרען פון טורמע, צו וועלכע די טויטשטראף איז פערביטען געווארען וועט ערשט שפעטער פעסטגעשטעלט ווערען. ווי בעקאנט געהערען די אנפאלער צו דער אוקראינישער מיליטערישער ארגאניזאציע.

לארד באלפור'ס שוועסטערן-טאכטער

וועגען ציוניזם און באלפור'ס דעקלעראציע.

לעמבערג. (יט"א). די שוועסטערן-טאכטער פון לארד באלפור פ'וי בלאנקא דוגדעיל, וועלכע שפילט א בעדייטענדע ראלע אין ענגלישען פאליטישען לעבען און ספעציעל אויפ'ן געביט פון דער ליגע פון פעלקער-בונד-פריינד, איז, ווי בעקאנט אויך א גרויסע פריינדין פון ציוניזם. בעת'ן לעצטען ציוניסטישען קאנגרעס אין באזעל איז א דאנק איהר געגרינדעט געווארען אין ענגלאנד דער א. נ. בריטישער פרא-מאנדאטס-קאמיטעט, אין וועלכע ס'געהען אריין די פראמינענטעסטע און איינפלוסרייכסטע ענגלישע פאליטיקער פון אלע 3 גרויסע ענגלישע פארטייען.

ליידי דוגדעיל האט צוגעשיקט דעם ג. יודישען סענאטאר ד"ר מיכאל רינגעל אין לעמבערג א בריף פאר די ציוניסטען אין פוילען, אויף צו פערעפענטליכען אין לעמבערגער „מארגען". מיר גיבען איבער דעם פולען טעקסט פון דעם דאזיגען בריף איצט, ווען באלפור איז אלט געווארען 80 יאהר.

ליידי דוגדעיל שרייבט:

„די באלפור-דעקלאראציע האט געשטעלט דאס בריטישע און יודישע פאלק א געמיינזאמע אויפגאבע — די ארבייט ביי דער ווידעראויפריכטונג פון יודישען נאציאנאל-היים אין ארץ-ישראל.

פריינד פון ציוניזם אין ענגלאנד קען מען געפינען אין אלע פאליטישע פארטייען און ביי אלע בעגריסען הערצליך די געלעגענהייט, וואס ווערט זיי געגעבען, א דאנק וועלכער זיי קענען אויסדריקען זייער מיטגעפיהל מיט'ן וואונש פון יודישען פאלק ווידער צולאזען יווארצלען אין לאנד פון זיינע אבות.

מיר פערבינדען נישט דערמיט קיין שום פאליטישע געדאנקען וועגען די נוצען, וועלכע קענען ווירקליך געבראכט ווערען דעם בריטישען אימפעריום דורך א בליהענדען ארץ-ישראל, אויפגעבויט אויפ'ן גרונד פון דער באלפור-דעקלעראציע.

מיר ווייסען, ווי לארד באלפור האט אליין געזאגט, אז דער ציוניזם מוז געפיהרט ווערען צים ציל גאר דורך אידעאליסטען. מיר אין ענגלאנד האבען ליב די דאזיגע אידעאלען און מיר קענען פערשטעהען זייער מאכט. מיר האבען דאך אליין אלס א נאציע געמאכט דעם אלטען טעסטאמענט (תנ"ך), דאס גרעסטע ווערק, וואס איז געגעבען געווארען דער וועלט דורך דאס יודישע פאלק — פאר אנ'אינטעגראלען בעשטאנד טייל פון אונזער אייגענער ירושה.

און דעריבער האבענדיג דעם צוטרוי צו דער דאזיגער אידעאיסטער קראפט פון ציוניזם, ווייל איך אייך בעגריסען אין נאמען פון אייערע פריינד אין ענגלאנד און פערזיכערען אייך, אז מיר האבען די פעסטע איבערצייגונג, אז אייער האפנונג וועט ערפילט ווערען.

איך וועל ענדיגען מיט די ווערטער, מיט וועלכע לארד באלפור האט זיך געווענדעט צו א פערזאמלונג פון ציוניסטען.

מיר זענען חברים אין דער דאזיגער גרויסער התחלה. אויב מיר וועלען נישט ערפילען אונזער אויפגאבע, וועט איהר נישט דערגרייכען דעם ציל אבער איך בין איבערצייגט, דאס סיי מיר סיי איהר וועלען ערפילען די אויפגאבע".

די אינוועסטיציעס פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

אין דער ארץ-ישראל-לאנדווירטשאפט

ירושלים, (י.ט.א.) לויט א מיטטיילונג פון דער פאלעסטינער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, וואס איז דא נאר-וואס פערעפענטליכט געווארען, בעטרעפט די אלגעמיינע סומע פון די אינוועסטיציעס, וואס זענען געמאכט געווארען דורך דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין דער ארץ-ישראל-לאנדווירטשאפט ביז אקטאבער 1927–841.966 פונט. איצט איז נויטיג ווייטערע 500.000 פונט כדי צו קאנסאלידירען די עקזיסטירענדע 40 יודישע קאלאניעס.

העברעאיש אנגענומען אויף מאטורא-עקזאמענס אין פאריז.

פאריז. (יט"א). דאס ערשטע מאל האט א פאריזער יונגערמאן ראזשער פליישמאן 17 יאהר אלט בעלעגט די טעג אין דער פאריזער סארבאנע מיט אנ'אויסגעצייכענטען רעזולטאט די מאטורא-עקזאמענס פון העברעאיש אלס א לעבעדיגע שפראך. דער בילדונגס-מיניסטער האט ארויסגעגעבען א ספעציעלע אינסטרוקציע אין דעם ענין.

עס איז פאראויסצוזעהען, דאס אין די קומענדע יאהרען וועט די העברעאישע שפראך בילדען א טייל פון פראגראם בעת די עקזאמענס אזוי ווי לאטייניש אדער דייטש.

יודען אלס מיטגלידער פון דער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע

אין רוסלאנד.

מאסקווע, (י.ט.א.) אין דער רשימה פון געלעהרטע, וואס זענען איצט פארגעשלאגען געווארען אין רוסלאנד אלע קאנדידאטען פאר מיטגלידער אין דער רוסישער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע זענען אויך פערהאנען פיער יודען.

צווישען די פארגעשלאגענע יודען זענען פערהאן די בעוואוסטע יודישע טוער לעאניד מאנדעלשטאם, יוסף קוליער, אברהם דעבארין, מיכאל פערגאמענט, לעוו בערג און אנדערע.

גענענדיגט דער שטרייק אין דער בצלאל-שולע.

ירושלים, (י. ט. א.) דער שטרייק פון די סטודענטען אין דער בצלאל שולע, וועגען וואס מיר האבען בשעתו מיטגעטיילט, האט זיך געענדיגט, נאכדעם ווי פראפעסאר שאץ האט מסכים געווען ווידער אנצונעהמען איינעם פון די אויסגעשלאסענע סטודענטען. דער ענין פון צווייטען אויסגעשלאסענעם סטודענט וועט ערלעדיגט ווערען דורך אנ'ארביטער-קאמיסיע.

וויכטיג פאר די לעטניקעס פון
אלעקסאנדער
און אומגעגענד!
ביי מיר בעקומט מען יעדען טאג 9 א זייגער פריה דעם „נייעם פאלקסבלאט"
פלאס, לוטאמירסקא 22.

Dr. med. H. NADEL
Piotrkowska 17, tel. 68-86
ספעציאליסט פון אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 4 ביז 6 נאכמיטאג.

לאָדז. 26 יולי 1928

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 26 יולי 1928

די ווירקליכקייט און דער יודישער ספינקס

דאָס יודישע פאָלק איז אַ ספינקס, קיינער ווייסט נישט, וואָס ס'איז אויסגעדריקט אין זיין שטומען קאָנצענטרירטען בליק.

די אויפגאַבע פונ'ם איצטיגען ד'ר איז צו מאַכען רעדעווריג דעם ראָזיגען היסטאָרישען שוויי־גער און אַרויסבעקומען פון איהם זיין וואָרט, זיין פערלאַנג פון דער געשיכטע.

אַנדערע פעלקער זענען נישט קיין ספינקסען, זייער לעבען און שטרעבען איז אַן אָפּענער בוך, וואָס פּאָליטיקער דאַרפען בלויז אויסטייטשען; אונ־זער בוך דאַרף מען אָבער נאָך ערשט אָנשרייבען.

פאַרוואָס איז עס אַזוי?

ווייל אַלע פעלקער בעשטעהען פון אויסגע־קריסטאַליזירטע עקאָנאָמישע שיכטען, וואָס סיי די בעדינגונגען פון זייער לעבען סיי זייערע נויטען און פערלאַנגען פליסען אַרויס דירעקט פון זייער ווירק־ליכקייט.

פּויערים ווייסען, אַז זיי דאַרפען שטרעבען צו אַגראַר־רעפאָרם, וואָס זאל זיי געבען מעהר באָ־דען, צו בעסערע מכשירים, צו בעקוועמערע אָפּזאַץ־מעגליכקייטען, צו עלעמענטאַרער בילדונג.

אַרבייטער ווייסען, אַז זיי דאַרפען אַ פערקלע־נערטען אַרבייטס־טאָג און פערגרעסערטע שכירות, בעסערע אַרבייט־בעדינגונגען, פערשידענע שוץ־פאָר־מען און אַז. וו.

אויפ'ן גרונד פון אָט די אַלע נויטען, ווערען געבויט פּראָגראַמען, מינימאַלע אָדער מאַקסימאַלע ביז'ן סאָציאַליזם און אַנאַרכיזם.

די בורזשואַזיע ווידער איז פּראינטערעסירט צו קאָנסערווירען און פערשטאַרקען דעם געזעל־שאַפטליכען סטאַטוס־קוואָ, אָפּהיטען די הייליגקייט פון אייגענטום־רעכט, די אומבעריהרליכקייט פונ'ם איינגעפונדעוועטען רעזשים, צוגעפּאַסט צו איהר ווירקליכקייט, צו איהרע נויטען.

די אינטעליגענץ איז די שעפערין פון די אַלע טעאָריעס. די בעגרינדערין פון די אַלע פּראָגראַמען, די פיהרערין פון אַלע מינים פאָלקס־שיכטען.

מיר זענען אַ שטאָטישער עלעמענט, וואָס פער־נעהמט זיך ס'רוב מיט האַנדעל. אָבער דער האַנדעל אַליין איז אַ לופט־זאַך, נישט בעגרינדעט אויף קיין שום עלעמענטאַרען פונדאַמענט, נישט אויף וואַרשטאַטען און מכשירים, נישט אַפילו אויף גע־העריגע קאַפּיטאַלען — נאָר מייסטענס בלויז אויף קאָמבינאַציע־פעהיגקייטען.

און אַפילו אָט דעם באָנרן־געביט פערגינט מען אונז נישט און מ'רייסט איהם אַרויס פון אונזערע הענד מיט אַלע כוחות, מלוכה'שע און געזעלשאַפט־ליכע.

אויף וואָס־זשע זאָלען מיר בויען אונזערע טעאָרעטישע פּראָגראַמען?

ווער ווייס, וואָס ס'ווירט אין די אינגעוויי־דען פונ'ם פיל־טויזענד יעהריגען יודישען ספינקס? צי איז ער צופרידען מיט זיין היסטאָרישען גורל און וויל איהם בלויז פערפעסטיגען און פערבעסערען, אָדער ער בעטראַכט איהם ווי גאָט'ס קללה און וויל זיך פון איהם אַרויסרייסען? און ווי אַזוי זיך אַ־רויסרייסען? צי איבערפּלאַנצען זיך אויף אַנדערע טעריטאָריעס, אָדער מכשיר זיין די אייגענע טער־ריטאָריע צו זיין נייער געוואונענער פאָלקס־קולטור? צי שטרעבט ער צו אַ העכערער קולטורעלער ני־וואָ, אָדער צו אַ נידריגערער? צי וויל ער זיך אומקעהרען צוריק צום אַלטען, אָדער ער בענקט נאָך עפּעס נייעס, עפּעס אומגעוועהנליכעס און נישט געאַנטס?

פאַרהאַנען ביי אונז אידעאָלאָגען פון אָט די אַלע מינים. די צרה איז אָבער, וואָס יעדער איינ־ציגער פאַנטאַזירט צו זיין דער רעפּרעזענטאַנט פון כמעט דעם גאַנצען פאָלק. יעדער מיינט, אַז ער איז דער געראַנקען־אויסדריקער פונ'ם גרויסען שטומען.

אין דער אמת'ן אָבער, האָט דאָס פאָלק, אין זיין גרויסער מאַסע, בכלל נישט קיין געראַנקען, ווייל ס'איז נישטאָ קיין באָדען, פונוואַנען זיי זאָלען אַרויסוואַקסען, נישטאָ קיין ווירקליכקייט אין יודי־שען לעבען.

ס'מוז קודם געשאַפען ווערען די יודישע ווירק־ליכקייט; ערשט נאָכדעם וועלען פון איהר באָדען אויסשפּראָצען פערשידענע טעאָריעס, צוגעפּאַסטע צום לעבען.

דאַמאָלס וועט דאָס יודישע פאָלק אויפהער־רען זיין אַ ספינקס.

פּ. ק.

——:0:——

חברות פון תהלים־זאָגער...

מאָסקווע האָט געפּראַוועט דוד המלך'ס יאָהרצייט.

אין מאָסקווער „עמעס“ שרייבט א. ר. מיראל: כמעט ביי אַלע מאָסקווער שוהלען און מנינים האָבען זיך די לעצטע צייט אָרגאַניזירט חברות „גמילת־חסדים“.

די אַלע חברות, פערשטעהט זיך, אונלעגאַלע אין ערגעץ נישט קיין פּעראינטערעסירטע, פיהרען פערשידענע הלואה־אָפּעראַציעס.

אַזוי ווי די גאַנצע אַרבייט פון די חברות פיהרט זיך געהיים, איז דעריבער שווער פעסטצושטעלען, ווי גרויס עס זענען די הלואות, וועמען זיי ווערען געגעבען און אויף וועלכע צילען.

עס איז אויך נישט אויסגעשלאָסען, אַז דאָס געלד, וואָס די חברות גיבען אַרויס, געהען נאָר פאַר הילפס־צוועקען... ווייל די חברות געפינען זיך, נישט אונטער קיין שום קאָנטראָל און רעוויזיע און זיי זענען איינגאַנצען אונאָפּהענגיג און אויטאָנאָם פון די שוהלען.

ווען אַ מיטגליד פון אַ רעווידיר־קאָמיסיע ביי איינער פון די מאָסקווער שוהלען, אַ מענש, ווי איהר זעהט, נישט נאָר קיין „לינקער“ און דוקא נאָר אַ פרומער יוד, האָט אַ בעט געטון, אַז די פיהרער פון דער חברה זאָל איהם בעווייזען זייערע ביכער, כדי די רעוויזיר־קאָמיסיע זאָל קאָנען האָבען אַ שטיקעל פאָרשטעלונג וועגען דעם, אויף וואָס דאָס געלד פון דער חברה געהט אַוועק און צו זעגען די חשבונות פון דער חברה אין דער געהעריגער אָרדנונג, — האָט ער פון די פיהרער ביי די „גמילות־חברה'ניקעס“ געכאַפּט אַזאַ ביטערען אָפּ־שניט, אַז עס איז איהם פינסטער געוואָרען אין די אויגען.

— מיר וועלען קיינעם קיי דין־וחשבון נישט אָפּגעבען, —האָבען זיי איהם געענטפערט.—עס איז אונזער זאַך, פון וועמען צו נעהמען און וועמען צו געבען. פרעמדע טאָרען זיך אין דעם נישט מישען.

ווער געהט אַריין אין די חברות?

דערהויפּט קרעמער און רייכערע קוסטאַרען.

כדי מען זאָל אָבער נישט אַריינפאַלען פאַר אָט די אונלעגאַלע הלואות־אָפּעראַציעס אין „פרעהס“ הענד (אַזוי רופען זיי אָן די ראַטענמאַכט), איז מען איינגעפאַלען אויף אַזאַ שפּיצעל:

די אַלע חברות האָבען זיך אַ נאָמען געגעבען...

— „תהלים־חברות“ — דאָס הייסט, תהלים־זאָגער.

ווי בעוואוסט איז נישט דער מאָספּין־אָפּטייל און נישט דער אַדמינאָפּטייל אוּ נישט „גפּאו“ וועלען זיך פאַר תהלים־זאָגעריי צו קיינעם נישט צו בינדען...

איז דעריבער טאַקע גאַנץ בעקוועם און וויכ־טיג אויסצונוצען אָט די לעגאַלע מעגליכקייט, אָט די תהלים־זאָגעריי, פאַר אַן'אונלעגאַלער טעטיגקייט.

תהלים־זאָגעריי איז אַ שילד, הינטער וועלכען די חברות „גמילת חסרים“ בעהאַלטען זיך און פיהרען זייער „פּרוכטבאַרע“ אונקאָנטראָלע אַרבייט.

וואו נעהמט די חברה געלד?

מע זייסט פון טויט און לעבעדיג: עס איז נישטאָ קיין איין מענש. וועלכען די תהלים־זאָ־גער“ זאָלען נישט „בעשטייערן“ לטובת זייער חברה.

זיי מאַכען אַלערליי געשעפטליכע „קאָמבינאַ־ציעס“, כדי אַריינקריגען, וואָס מעהר מיטלען פאַר דער חברה.

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָבען די חברות געמעלדעט, אַז זיי נעהמען אויף זיך צו בעזאָרגען מיט קדישים די יורען און יורענעס, וועלכע האָבען נישט קיין זיהן, אָדער די, וועמענס קינדער עס זענען קאָמוניסטען און וועלען. נאָך זייער טויט קיין קדיש נישט וועלען זאָגען... די חברה „פער־סטראַכירט“ מיט... אַ קדיש אויפ'ן פאַל פון טויט.

די מעלדונג פון די חברות, האָט געהאַט אַ גרויסען ערפאָלג. און צעהנדליגער און הונדערטער טאַטעס און מאַמעס זענען געלאָפען... „פערסטראַ־כירען“ זיך ביי די חברות „תהלים־זאָגער.

די חברות האָבען דערזעהען, אַז עס איז דאָ אַ היפּשער עולם נאַראָנים, האָט מען אויפגע־שרויפט דעם פּרייז פאַר דער „סטראַכירונג“ ביז צעהן רובל אַ יאָהר.

איז אַן'עלטערע פּרוי, נישט קיין רייכע, האָט די טעג פאָרגעלייגט דער חברה, מען זאָל ביי איהר נעהמען פאַר צושטעלען נאָך איהר טויט אַ קדיש — פינף רובל אַ יאָהר. זיי האָבען אָבער געפאָדערט 15 רובל און זענען מיט צרות איינגע־גאַנגען אויף 10 רובל. איצט דאַרף זי צאָהלען ביז איהר טויט דער חברה, צו 10 רובל אַ יאָהר דער־פאַר, וואָס מען וועט נאָך איהר ווען עס איז קדיש זאָגען...

אַ גאַנץ פיינע און הכנסות'דיגע „קאָמבינאַ־נאַציע“!

עס איז אין מאָסקווע נישט די ערשטע און נישט די לעצטע נאַרישע יורענע.

שפּעקולירענדיג אויף די רעליגיעזע געפיהלען פון אָט די יורען און יורענעס, מאַכען די תהלים־זאָגער די פיינע מטבע פאַר זייערע „גאָטס־פאָרכ־טיגע“ געשעפטען.

און איצט, אַז איהר ווייסט שוין, ווער די חברות „תהלים־זאָגער“ (גמילת־חסרים) זענען, קאָנט איהר זיך שוין אָנשטויסען, ווער און צוליב וואָס עס האָט געפּראַוועט אין מאָסקווע דוד המלך'ס יאָהר־צייט.

די חברה תהלים־זאָגער האַלטען דוד המלך'ן פאַר דעם „עלסטען“ און „בעשיצער“ פון זייער „אָרדען“ ,פאַר זייער „שעף“.

קענטיג, אַז דוד המלך האָט זיך נאָך אַמאָל אין זיין צייט פערסטראַכירט ביי דער חברה... אין דעריבער האָט איינע פון די גרעסטע חברות אין מאָסקווע, וועלכע געפינט זיך ביי פּאָליאַקאָוו'ס שוהל, געהאַלטען פאַר איהר חוב אָפּצושפּילען די קאָמעדיע און פּראַווען דוד המלך'ס יאָהרצייט מיט דער גרעס־טער פּאָמפּע און פייערליכקייט.

זיי האָבען עס געטון, פערשטעהט זיך, צוליב אַ בעשטימטער רעקלאַמע און אויפגעוויזען זייערע „קונדען“, אַז אויב זיי פערגעסען נישט פּראַווען אַפילו דוד המלך'ס יאָהרצייט, וועלכער איז שוין כמה יאָהרען טויט, וועלען זיי געוויס נישט פערגע־סען צושטעלען קדישים די, ווער עס וועט זיך ביי זיי איצט „פערסטראַכירען“.

פערפאַלען! דער „עמעס“ בעשטעטיגט נאָך אַמאָל, אַז אַ יוד מוז זיך אַן'עצה געבען.

——:0:——

די דריי טרערהרען...

(תשעה־באב־בילד).

די נאַכט פון זיבעטען אויפ'ן אַכטען אב איז געווען זעהר אַ פינסטערע; די האַלבע לבנה, וועל־כע האָט נאָך שקיעת־החמה זיך בעוויזען אויפ'ן מעריב־עק פון הימעל, דערזעהענדיג ירושלים'ס פיין ווי זקנים, פרויען און קינדער וואַלגערען זיך אין ירושלים'ס נאַסען מיט פערשמאַכטע לעפצען און איינגעטרוקענטע ליפּען פון הונגער, האָט זיך איינ־געוויקעלט אין די שוואַרצע וואָלקענעס, ווי אַן'אָבל הילט זיך איין אין פינסטערען זאַק און נישט גע־וואָלט שיינען...

קיין איינציגער שטערן האָט נישט געוואָלט זיין אַן'עדות און זעהן, ווי אין ירושלים'ס נאַסען ליגען חמרים טויטע און לעבעדיגע פגרים — ווי אין ירושלים'ס נאַסען מישען זיך אוים טויט און שטיק־לעך לעבענס...

צווישען דער ערשטער און צווייטער מויער פון דער הויפּט־שטאָדט ירושלים זענען מיט די לעצטע כוחות געשטאַנען די יודישע קעמפער, האַלטענדיג פעסט אין די אָפּגעשוואַכטע, ציטערדיגע הענד די שווערע שילדען, שפּיזען און פיילענבויגענס.

צוועלף לעגיאָנען זענען זיי געווען. צעהנד־ליגער טויזענדער אָפּגעשוואַכטע, אויסגעהונגערטע קעמפער, איינגעפאַלענע בייכער, אַרויסגעשטאַרע־טע, פער'עקשנ'טע קיהנען, און גליהענדע אויגען.

צוועלף לעגיאָנען אַקעגען די צוועלף שבטים פון ישראל. יעדער לעגיאָן מיט דער פאָהן פון זיין שבט אָן זיין שפּיץ. — צוועלף פעהנער האָבען גע־פלאַטערט שוואַרץ און פינסטער אין יענער פינס־טערער נאַכט פון זיבעטען אויפ'ן אַכטען אב...

שטיל איז געווען אין דער מחנה. אַזוי שטיל, ווי עס בלייבט אַ שטוב פון וועלכער מ'האָט ערשט וואָס אַ מת אַרויסגעטראָגען. אַ שווערער יאוש האָט אין זייערע הערצער זיך אָנ'אָרט געפונען און צו־געפרעסט און אונטערדריקט יעדען זיפץ און יעדער טרעהר, וועלכע האָט זיך פון דאָרט געוואָלט אַ־רויסרייסען.

מיט אַמאָל זענען בליצען געפאַלען אין דער מחנה אַריין. נישט בליצען פון הימעל זענען עס געווען, ווייל דורך דער גאַנצער צייט, וואָס דער שונא איז געשטאַנען אַרום ירושלים'ס טויערן האָט דער הימעל זיך אַ בלייערנעם פאַנצער אָנגעטון, ווי וועלענדיג אַזוי־אַרום פערשטעלען זיין דורכזיכ־טיגקייט — דאָס זענען געווען בליצען פון יוחנן'ס אויגען, פון די אויגען פון העכסטען מיליטער־אָנ־פיהרער, וועלכער האָט זיך מיט שוואַכע טריט, אָנגעלעהנט אויף די אַקסלען פון זיינע ביידע סגנים (אַריוטאַנטען בלע"ן) דערנעהנטערט צו דער מחנה.

יוחנן האָט מיט זיין בליק אַרומגענומען די גאַנצע מחנה און האָט מיט זיינע פייערען די אַלע אָפּגעקיהלטע, אָפּגעשוואַכטע הערצער דערוואַרימט.

ביים אָנהויב פון דער מחנה איז יוחנן ווי אַ שעהן געפּלאַנצטער טענענבוים שטעה געבליבען.

די סגנים האָבען פאַר איהם אויפגעוויקעלט אַ פייערדיגע ספר־תורה.

פייערדיגע אותיות זענען אויף פייערדיגען פּאַרמעט ווי די פייגעל געפלויגען און יוחנן האָט אָנגעהויבען לייענען מיט זיין לייבען שטים, וואָס האָט געמאַכט ציטערען די גאַנצע מחנה:

— „ראובן בני, בכור אתה, כוחי וראשית אוני“ — שבט ראובן, אויף דיר זאָגט די תורה ערות, אַז דו ביזט דער ערשטער כוח אין דער מחנה. צי וועסטו, שבט ראובן, די תורה, כביכול, מאַכען פאַר אַ ליגנער, און אַריינלאָזען דעם שונא אין שטאָט?

פון טויזענטער הערצער האָט זיך אַ „ניין“ אַרויסגעריסען.

יוחנן האָט ווייטער געלייענט:

— „שמעון ולוי אַחים“ — האַרציגע ברידער שמעון און לוי, צוליב איין שוועסטער אייערער האָט איהר שכם חרוב געמאַכט און איהר אין אַש און שטויב פערוואַנדעלט, צי וועט איהר דעם שונא אין שטאָט אַריינלאָזען און צעהנדליגער טויזענדער פון אייערע שוועסטערן צום שאַנד איבערגעבען?

— „ניין“! — האָבען טויזענדער הערצער אַ־רויסגעשטאַמעלט.

— „יהודה“, האָט דער העכסטער מי־ליטער־אָנפיהרער פון ישראל, יוחנן, ווייטער געליי־לייענט: יהודה, וואָס פון דיר האָט מען מלכים אויסגעקליבען פאַר ישראל, און זייער טראָן איז פון כביכול געהייליגט געוואָרען, צ יוועט איהר דעם שונא אין שטאָט אַריינלאָזען, אַז אַ פרעמדער זאָל מטמא זיין דעם פון גאָט געהייליגטען טראָן?..

— „ניין“! האָבען טויזענדער הערצער מיט שטאָלץ אַרויסגערונערט.

אַזוי האָט יוחנן שבט נאָך שבט געפרעגט און אַזוי האָט שבט נאָך שבט געענטפערט.

— ווער פון אייך האָט מורא, ווער פון אייך האָט אַ ווייך האַרץ, ווער עס האָט חתונה גע־האַט מיט אַ יונגע ווייב, ווער עס האָט אַ הויז געבויט און עס נישט בעניצט — זאָל פערלאָזען דער מחנה!

3

קיינער האָט זיך נישט גערירט.

האָט יוחנן גענומען די פייערדיגע ספר־תורה און מיט איהם פון שבט צו שבט געגאַנגען און די מחנה האָט געשוואוירען ביי נאָט און ביי ירושלים דעם שונא נישט איבערצוגעבען — — —

זעהר אַ פינסטערע איז געווען די נאַכט פון זיבעטען אויפ'ן אַכטען אָב. אויף ירושלים'ס מויערען זענען געשטאַנען שומרים. יעדע פּופּצינג שריט — אַ וועכטער, און כדי צו פערטאָגען דעם דרימעל פון די אַפּלען און דעם הונגער, וואָס האָט גענאָגט אין די הערצער האָבען זיי זיך איבערגערופען:

— שומר מה מליל! שו—מר מה מ—ל—יל!!

און ערגיץ, אין מיט־שטאָט איז אַ מאַמע גע־לעגען אויף דער ערד צונויפגעקוועטשט, ווי אַ וויל: דע היענע, וואָס וואַרט אָפּ דעם רויב און מיט פערגלעזערטע, פון הונגער־שגעון אַרויסגעזעצטע אוי־גען אָפּגעוואַרט דעם שלאָף פון איהר צוויי־יעהריג קינר...

„אַ—אַ—אַ וועט דאָס זיין אַ סעודה!— דער טאַפּ קאָכט זיך שוין אויפ'ן צולעגטען פייער, דאָס העלזעל איז אויסגעשטרעקט... דאָס מעסער איז שאַרף... עס בלישטשעט אַזוי... — אַ—אַ—אַ וועט דאָס זיין אַ סעודה!: פליייש... און רויט־וויין — ווי בלוט רויט — — —

אויף צפון־זייט פון ירושלים'ס מויערען האָט דער פעררעטער זיך צווישען געביש און פּאַלמען־בוימער געשלייכט.

און אפשר איז נאָר בן־מרורך גאָר קיין פער־רעטער נישט געווען? אפשר האָט ער בלויז אַזוי אַ ווייך האַרץ געהאַט און נישט געקענט אויפעסען דאָס אייגען־קינד — איינען בלוט און פלייש? — אפשר. ווער ווייסט? — דאָס געוויין פון די שאַקאַ־לען, ד יגעשרייען פון די היענען האָבען זיינע טריט און זיינע מחשבות פערטויבט — — —

איינער נאָך איינעם זענען די רוימישע חיילות דורך דער עפענונג אין דער צפון־מויער, וואָס בן־מרורך האָט זיי אָנגעוויזען, אַריינגעקומען אין ירו־שלים און מיט'ן בעגינען פון אַכטען אָב, וועלכער האָט זיך בעוויזען אויפ'ן מזרח־עק פון בלייער־נעם הימעל, האָבען אין ירושלים'ס נאַסען אָפּגע־הילכט שטאָלצע, פערשייטע קולות פון די רוימישע לעגיאָנען:

— ישראל איז בעזיגט! ישראל איז צו שאַנר! צו שפּאָט איז ישראל! — — —

דאָס פייער פון דעם ברענענדיגען מקדש האָט צושמאָלצען דעם בלייערנעם פאַנצער פון הימעל און איבער דעם מקדש האָט זיך אַן'עפענונג גע־זעהען.

דורך דער עפענ ונגזענען אַראָפּגעפאַלען אין ברענענדיגען פייער אַריין כביכול'ס דריי טרעהרען, וועלכע האָבען דאָס פייער, וואָס האָט געוואָלט די מערב־וואַנד אויך פערברענען — פערלאָשען.

די דריי טרעהרען זענען געווען:

„איכה“ „ישבה“ „בדד.“

יוסף זעלקאָוויטש.

„יזכור“

די גרעסטע טראַגעדיע פון יודישען לעבען

קירצליך אין קינא "CORSO"

פּרעמיערע

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

26 דאנערשטאג — ט אב תרפ"ח

יולי

זון-אויפגאנג 3.49
זון-אונטערגאנג 7.39

צירקולאר פון אינערן-מיניסטער וועגען יקרות.

דאס אינערן-מיניסטעריום אנערקענט די פאליצייאישע מיטלען פאר צוועקלאז.

איך „דזיענניק אוסטאוו" וועט בקרוב פארעפענטליכט ווערען א פעראָרדנונג וועגען רעגולירען די פרייזען פון ארטיקלען פון ערשטען געברויך: די פלייש, ברויט א. אז. וו. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דער אינערן-מיניסטער סקלאדקאָווסקי פונאנדערגעשיקט א צירקולאר צו אלע וואָיעוואָדעס און וויזע אָן, אז דאס אינערן-מיניסטעריום איז געקומען צו א בעשלוס, דאס דער קאמף מיט׳ן יקרות מיט פאליצייאישע מיטלען, פראטאקאָלען און שטראפען קאן נישט ברענגען צו קיין שום רעזולטאטען.

דאס קריסטאליזירען זיך פון די פרייזען, ווערט געזאגט אין צירקולאר, דארף פרינציפיעל איבערגעלאזט ווערען דער פרייער קאנקורענץ. די אריינמישונג פון דער מאכט דארף געשעהען נאר דאן, ווען עס הויבט זיך אן אן אנ׳איינבעגרינדעטער וואוקס פון די פרייזען, אבער אויך אין דעם פאל דארף די אדמיניסטראטיווע מאכט, עווענטועל די קאמונאלע, פערשטענדיגען זיך מיט די פאכמענערישע פערלעגאטען פון די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, קאאָפעראטיווען, סוחרים-פערבאנדען א. אז. וו. דורך א פערשטענדיגונג מיט זיי דארף אויסגעפאָרשט ווערען די סיבה פון די הויכע פרייזען. און צוזאמען דארפען אויסגעזוכט ווערען מיטלען ווי אזוי צו ליקווידירען דעם אומגעוואונשטען צושטאנד אהן פאליצייאישע צוואנגס-פרייזען. אויב די פערשטענדיגונג וועט נישט ברענגען צו רעזולטאטען, דאן ערשט קאן זיין א רייד וועגען פעסטשטעלען צוואנגס-פרייזען.

דער מיניסטער בעטראכט דאס צוזאמענארבייטען אויף דעם געביט צווישען דער מאכט און די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס פאר אומגעהויער וויכטיג, ווייל נאר אויף אזא וועג וועלען זיך די מאכט-ארגאנען אומיטעלבאר בעקענען מיט די אנגעוועהטאגטע פראגען פון דעם ווירטשאפטליכען לעבען.

קאנפליקט צווישען טעקסטיל-ארבייטער און אינדוסטריעלער דויערט ווייטער.

נעכטיגע קאנפערענץ נישט געפיהרט צו קיין אויסגלייך.

(ב) נעכטען איז אין לאקאל פון טעקסטיל-אינדוסטריעלער-פעראיין פארגעקומען א קאנפערענץ אויף וועלכער ס׳איז בעהאנדעלט געוואָרען די ארויסגעשטעלטע פאדערונג פון די טעקסטיל-ארבייטער, וועלכע ארבייטען גלייכצייטיג אויף א גרעסערע צאהל מאשינען.

אויף דער קאנפערענץ זיינען מצד די ארבייטער געקומען נאר די פארשטעהער פון קלאסען-פעראיין, דאקעגען דער קריסטליכער פעראיין האט צוגעשיקט א בריף, אז צוליב דעם, וואס זיי ציהען צוריק די פאדערונג, ווילען זיי זיך אין דער קאנפערענץ נישט בעטייליגען.

אלס פארשטעהער פון די אינדוסטריעלער האט אינזש. רומפעלי גענומען דאס ווארט און ערקלערט, אז די אינדוסטריעלער האבען נאך א לענגערע בעראטונג בעשלאסען צו דערהאלטען אין קראפט די ערשטע פראפאזיציע.

וואס אנבעלאנגט היינט די הוספה-פאדערונג פון די ארבייטער, וועלכע ארבייטען אויף וועבשטיהלען מיט אויטאמאטען, וואָרפען די אינדוסטריעלער איינגאנצען אפ די פאדערונגען, ווייל וועלכע אויטאמאטען זיינען פערהאנען נאר אין פאבריקען פון די פירמעס גייער און שייבלער און גראהמאן, וואו זיי וועלען איבריגענס אויך קירצליך ווערען סקאסירט.

וואס שייך ווידער די ארבייטער, וועלכע ארבייטען ביי מאשינען, וואס האבען נישט קיין אויטאמאטען אריינצולעגען דעם שוס, וועלען די ארבייטער, וואס ארבייטען ביי 3 מאשינען בעקומען 20 פראָצענט א הוספה; ביי 4 מאשינען — 30 פראָצענט; ביי 5 מאשינען — 40 פראָצענט און ביי 6 מאשינען — 50 פראָצענט.

די ארבייטער ווידער, וועלכע זיינען בעשעפטיגט ביי מאשינען, וועלכע האבען יא אויטאמאטען, וואס היטען דעם שוס, וועלען ארבייטער אויף דריי מאשינען בעקומען 10 פראָצענט; אויף 4 מאשינען — 20 פראָצענט; אויף 5 — 30 פראָצענט און אויף 6 — 40 פראָצענט.

די ארבייטער-פארשטעהער האבען דערויף ערקלערט, אז אויף די בעדינגונגען קענען זיי נישט איינגעהען און אויב עס וועט נישט קומען צו קיין פערשטענדיגונג, וועט אומבעדינגט קומען צו קאנפליקטען און צו שטרייקען.

די שטרייק-בעוועגונג.

די שטרייק-סכנה אין די פריוואט-אפטייקען.

(ב) עהרנעכטען ביינאכט איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די פריוואטע אפטייק-בעזיצער, אויף וועלכער עס איז בעהאנדעלט געוואָרען די דעציזיע פון פארמאצעוטען פעראיין, וועלכע זאגט, אז באם דער פארמאצעוטען-שטרייק אין דער קראנקען-קאסע וועט נישט געענדיגט ווערען ביז׳ן 27-טען ה.ח. וועלען די פארמאצעוטען, פון די פריוואטע אפטייקען, אויך פערשטרייקען.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז אנגענומען געוואָרען א בעשלוס, אז די פארמאצעוטען פון דער קראנקען-קאסע זיינען טעאָרעטיש גערעכט, דאך דארף מען אויף זיי ווירקען, אז זיי זאלען צוטרעטען צו דער ארבייט, ווייל א ווייטערדיגער שטרייק וואלט קאטאסטראפאל געווירקט אויף דער בעפעלקערונג, פאר וועלכער די פריוואטע אפטייקען האבען צוליב דער זעהר גרויסער פרעקווענץ, נישט קיין מעגליכקייט צו ארבייטען.

*

(ב) נעכטען האט דער פארמאצעוטען-פעראיין צוגעשיקט דעם ארבעטס-אינספעקטאר ה. וויזשיקאָווסקי אן׳אפשריפט פון דער אנגענומענער דעציזיע צו פערשטרייקען אין די פריוואטע אפטייקען, באם דער פארמאצעוטען-שטרייק אין דער קראנקען-קאסע וועט נישט ערלעדיגט ווערען ביז׳ן 27-טען ה.ח.

גלייכצייטיג איז דער ארבייטס-אינספעקטאר געבעטען געוואָרען אנצונעמען ענערגישע שריט, דעם שטרייק צו ליקווידירען ביז׳ן דערמאנטען טערמין, ווייל דאס פערשטרייקען פון די פריוואטע אפטייקען וואלט זיך זעהר פאטאל אפגערופען אויף דער בעפעלקערונג.

שטרייקענדע פארמאצעוטען בעקומען נישט זייער שכירות.

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך האבען א בעדייטענדע צאהל פארמאצעוטען אפגעגעבען בקשות צו דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע צו בעפרייען זיי פון זייערע פאסטענס, צוליב דעם, וואס זיי האבען אנצונעהמען אנדערע פאסטענס אויף דער פראווינץ. גלייכצייטיג האבען זיי אויך פערלאנגט די פענסיעס פאר׳ן חודש יולי.

אויף די בקשות וועגען בעפרייען פון די פאסטענס, האט די פערוואלטונג פארלויפיג נישט געענטפערט.

צוליב דעם, וואס די קראנקען-קאסע האט נאך דער רעיענטאלער אויפפאדערונג אויך נישט אויסגעצאהלט די פענסיעס פאר יוני האבען די פארמאצעוטען בעשלאסען דעם ענין איבערצוגעבען דעם געריכט.

א שטרייק אין א פאבריק.

נעכטען האבען פערשטרייקט די ארבייטער פון דער שפינעריי הילער און קאהן אויף פאָלודניאָווא 80.

די סיבה פונ׳ם שטרייק איז דאס נישט צופאסען דעם פערפליכטענדען לוין-טאריף.

גאזאווניע-ארבייטער ציהען צוריק זייער הוספה-פאדערונג.

(ב) פאר איינינע וואכען האט דער פעראיין פון ארבייטער אין אינסטיטוציעס פאר׳ן עפענטליכען געברויך צוגעשיקט א בריף צו דער דירעקציע פון דער שטאטישער גאזאָווניע, אין וועלכען זיי פאדערען פאר די גאזאָווניע-ארבייטער א הוספה פון 15 פראָצענט.

אויף דעם בריף האט דער אויפזיכטס-ראט פון דער גאזאָווניע געענטפערט מיט א בריף, אז זי אנערקענט פאלשטענדיג די פאדערונג פאר א גערעכטע, נאר צוליב דעם, וואס די פריהערדיגע שטאט-פערוואלטונג האט די גאזאָווניע צוגעפיהרט ביז צו א פאלשטענדיגער רואין, איז זי יעצט נישט בכח נאכצוקומען דער דערמאנטער פאדערונג.

דער בריף איז אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דערמאנטען פעראיין גענומען געוואָרען צו קענטניש און עס איז בעשלאסען געוואָרען די הוספה-פאדערונג צוריקצוציהען.

פון שטאטישען שחט-הויז.

(מ.) אין צוזאמענהאנג מיט דער אינספעקציע אין שטאטישען שחט-הויז, האט דער מאגיסטראט בעשלאסען אויפצופאָדערן דער דירעקציע פון שטאטישען שחט-הויז אדורכצופיהרען די אויסבעסערונגען, וועלכע זיינען נויטיג צו דערהאלטען די זיכערקייט פון די ארבייטער און פאר׳ן סאניטארען צושטאנד.

לתקנות עגונות.

ווער ס׳ווייסט וועגען דעם גורל פון יעקב דוד ארגעוויטש פון לאָדז, ריבנא 9, ווערט געבעטען מעלדען צו הרב סגל פאָלודניאָווא 25 פון 9—10 פ״יה.

* * *

„חסד של אמת" האט לקבורה געבראכט אן אומבעקאנטען ב״מנן, וועלכענס נאמען מען האט נישט געקענט פעסטשטעלען. פון די פאטאגראפיעס וועלכע „חסד של אמת" האט געמאכט פאר דער קבורה האט מען היינט דערקענט, דאס דער „ב״מנן" האט געהייסען וואָלף גרינשפאן, וועלכער האט איבערגעלאזט א פרוי, וועלכע מען ווייסט נישט וואו זי געפינט זיך. מיר בעטען אלע צייטונגען דאס איבערצודרוקען. די פעראינטערעסירטע קענען זיך מעלדען אין „חסד של אמת", פיעטריקאָווער 34.

שרפה אין א טריקאטאזש-פאבריק

(ז) נעכטען ארום האלב איינס א זייגער ביי נאכט איז אין דער טריקאטאזש-פאבריק פון ה. שיין און שותף אויף גדאנסקא 79 פלוצלינג אויסגעבראכען א שרפה.

די שרפה איז ענטשטאנען דורך דעם, וואס עס איז ארויסגעפאלען א פונק פון מאטאר, פון וועלכען ס׳האט זיך אנגעכאפט דער אבפאל און אנגעהויבען צו ברענען.

די שרפה, וועלכע האט זיך צוליב׳ן ליגענדיקן רויה-מאטעריאל געקענט פאטאל ענדיגען, האט צום גליק בעצייטענס בעמערקט דער נאכט-וועכטער וועלכער האט תיכף אלארמירט די פייערלעשער וועלכע האבען דאס פייער אין משך פון א האלבע שעה איינגעלאשען.

א פערבלאנדזשעט קינד.

אויף אלט-שטאט 2 ביי נייבערג געפינט זיך א פערבלאנדזשעט קינד.

פון קהלה.

גמילות-חסדים-קאסע.

היינטיגען פרייטאג וועט פארקומען די ערשטע זיצונג פון דער אהן-פראצענטיגער „גמילות-חסדים-קאסע" ביי דער יודישער קהלה. די קאסע גיט ארויס הלואות ביז 300 זל. מיט א טערמין ביז 9 חדשים. די הלואות ווערען געגעבען אויף וועקסלען מיט 2 זשירעס.

ביטעס, וועלכע וועלען איינפליסען אין דער קהלה ביז פרייטאג 12 א זייגער ביי טאג וועלען נאך בעטראכט ווערען אויף דער ערשטער זיצונג.

*

די לאדזער יודישע קהלה האט בעקומען א דאנק פון דער לעמבערגער יודישער קהלה פאר דער קאנדאלענץ צוליב׳ן טויט פונ׳ם לעמבערגער רב ר׳ אריה ברוידע זצ"ל.

נאך אלץ וועגען די האנדעלס-שעה׳ן.

(ב) צום שטאטישען סטאראסטא האט זיך נעכטען ווידער געווענדעט א דעלעגאציע פון געשעפטס-איינהאבער, וועלכע האבען איהם איבערגעגעבען א מעמאריאל, אין וועלכען עס זאגט זיך, אז דאס נארמירען די האנדעלס-שעה׳ן זיינען זעהר נישט פראקטיש און עס וואלט פיל פראקטישער געווען אפען צו האלטען די געוועלבער אנשטאט פון 7 ביז 7 — פון 8 ביז 8, כדי אזוי-ארום צו געבען די מעגליכקייט פאר די ארבייטער, וואס ארבייטען ביז 7 איינצוקויפען זיך פערשידענע פראדוקטען.

דער שטאטישער סטאראסטא האט ערקלערט דער דעלעגאציע, אז ער קען אין דעם ענין גארנישט אינטערוועניר[ען] צוליב דעם, וואס דאס געזעץ איז שוין אריין אין לעבען.

אין די בעקערייען מוז זיין ריין!

(מ.) צוליב׳ן אנטי-סאניטארען צושטאנד אין אייניגע בעקערייען, האט די סאניטארען-קאמיסיע בעשלאסען די בעקעריי-אייגענטימער צו בעשטראפען מיט גרעסערע געלד-שטראפען.

קאנקורס-עקזאמענס.

(—) כדי צו דערלייכטערען דאס אפגעבען פון די קאנקורס-עקזאמענס פאר די סטודענטען, וואס ווילען אריינטרעטען אין פאליטעכניקום, האט די ווארשאווער סטודענטען-געזעלשאפט „בראטניא-פאמאץ" איינגעאָרדנט א פארבערייטונגס-קורס צו די קאנקורס-עקזאמענס.

דער פארבערייטונגס-קורס וועט זיך אנהויבען דעם 16. אויגוסט און וועט דויערען ביז׳ן 12. סעפטעמבער ה. י.

לעקציעס וועלען האלטען אינזשינערען און אסיסטענטען פון דעם פאליטעכניקום.

דער קורס וועט ארומנעהמען אלע געגענשטענדען, וועלכע ווערען פערלאנגט פון די קאנקורס-עקזאמענס.

די פארטראגען וועלען געהאלטען ווערען אין די נאכמיטאג-שעה׳ן.

דער לייטער פון די קורסען ה. ק. העלמאן נעהמט אן און ערטיילט אינפארמאציעס אין משך פון היינטיגען חודש דינסטאג און פרייטאג פון 3—5 נאכמיטאג אין זיין וואוינונג קאשיקאָווא 80.

פון געריכט.

פאר גנב׳ענען קראוואטען.

(ב) אין גאלאנטעריע-געוועלב פון רויזע רעדער איז מיט אייניגע חדשים צוריק אריינגעקומען דער 23 יעהריגער פעליקס שאבעלאן און געהייסען זיך ווייזען אייניגע קראוואטען.

צוליב דעם, וואס די פרייזען האבען זיך איהם אויסגעוויזען צו הויך איז ער אוועקגעגאנגען.

מיט אנ׳ערך א האלבע שעה שפעטער, האט דער פשאדאָווניק פון 3-טען פאליציי-קאמיסאריאט געבראכט אריינצופיהרען דעם בחור אין זעלבען געוועלב אריין און ארויסגענומען איהם פון הינטער דער מארינארקע 40 קראוואטען.

פאר די 40 קראוואטען האט פעליקס שאבעלסקי בעקומען 3 יאהר טורמע.

א פאטער האט חתונה מיט זייז טאכטער

און א ברודער מיט זיין שוועסטער.

אנ'אויסטערלישע פאסירונג מיט וועלכע עס טומעלט זיך אויף אלטשטאט.

אין דער געגענד פון אלטשטאט טומלט זיך איצט וועגען א מאדנע טראגישען פאמיליען־פלאנטער, וואס הויבט זיך אן ערשט איצט פונאנדערצוּוויקלען און פון וועלכען די פאלגען קענען זיין גאר שווערע. נישט־מעהר און נישט־ווייניגער: א פאטער האט חתונה געהאט מיט זיין אייגענער טאכטער, גארנישט וויסענדיג דערפון, זיינס א זוהן האט ווידער חתונה־געהאט מיט אנ'אייגענער שוועסטער, אויך נישט וויסענדיג דערפון.

דאס איז געווען מיט 30 יאהר צוריק, האט אין לאדז געוואוינט א געוויסער הערץ לאנגפוס, א יונגערמאן א שווארצער ארבייטער און פערשטעהט זיך, א גרויסער אביון, אבער ער האט זיך ווי עס איז אדורכגעשטופט מיט פרנסה, כדי דאס לעבען זאל איהם ווערען אביסעל לייכטער האט הערץ זיך געלאזט רעדען שידוכים, ביז איינער פון זיי איז איהם נעפעלען געווארען און ער האט געשטעלט א חופה מיט דער העלמה יוכבד רייס.

האבען זיי אפגעלעבט 4 יאהר, געוואוינט אויף אלטשטאט נומער 3, נאר אנשטאט דאס לעבען זאל איהם לייכטער ווערען, איז עס נאך שווערער געווארען; אויף דער וועלט זענען געקומען 2 קינדער, א מיידעלע מיט א יונגעלע, דאס ווייב האט אנגעהויבט קרענקען און קיין פרנסה איז טאקע אויך נישט געווען, איז געווארען זעהר שלעכט און אזוי ווי יעדער איינער, אין יענער צייט, האט הערץ לאנגפוס געפונען אנ'אויסוועג פון זיין שווערער לאגע און זיך געלאזט עמיגרירען קיין אמעריקא, איבערלאזענדיג דאס ווייב און דאס איינ־יעהריגע און צוויי־יעהריגע קינד מיט הוילע האפנונגען, אז ווען השם יתברך וועט איהם העלפען און ער וועט מאכען א לעבען, וועט ער זיי אריבערנעהמען קיין אמעריקא.

לאנגפוס האט אין אמעריקא קיין ארבייט לאנג נישט געדארפט זוכען. ער איז נעגאנגען פון „שאפ" צו „שאפ", געווען א לעבעל־נייער, דערנאך אנ'ארמעל־פרעסער, דערנאך א נעהילף־שניידער, דאן א גאנצער שניידער און זיך אליין געמאכט א שניידער מאגאזין און צום סוף געווארען א גרויסער גביר און טאקע גאר א גרויסער.

די ערשטע צייטען האט הערץ נישט געהאט מיט וואס צו העלפען זיין פרוי און קינדער, ערשט מען ס'האט איהם אנגעהויבען אביסעל בעסער צו געהן און געוואלט שיקען עטליכע דאלאר זיין פאמיליע, האט ער זיך מיטאמאל דערוואוסט פון די לאדזער, וועלכע זענען דעמאלט מאסענווייז געקומען קיין אמעריקא, אז זיין פרוי האט אפגעקרענקט עטליכע חדשים און געשטארבען אין שפיטאל און זיינע קינדער זענען אוועקגעגעבען געווארען צום ערציהען דורך דעם דעמאלסדיגען רב ר' אליהו חיים מייזעל זצ"ל צו צוויי יודישע פאמיליעס. הערץ'ן האט דאס הארץ פערקלעמט, דאך אנ'אייגען ווייב און קינדער, ער האט זיך געלאזען שרייבען א בריף צום לאדזער רב, האט אריינגעלעגט עטליכע דאלאר און געבעטען אכטונג צו געבען אויף זיינע קינדער. וועגען וועלכע הערץ לאנגפוס האט צוגעזאגט אויך ווייטער צו זארגען.

הערץ האט אבער נישט מקיים געווען זיין הבטחה. ער האט נישט לאנג געטראגען אין זיך דעם וועהטאג נאך זיין ווייבס טויט, אין קעשענע האט ער שוין געהאט עטליכע טויזענד דאלאר און אליין ארומבלאנקען אין טשיקאגא האט זיך איהם אויך נישט געגלוסט און שנעל געפינען א פאסיגען שידוך אין אמעריקא. קיין חתונה־האקטען מיט יוכבד רייס אין לאדז האט לאנגפוס נישט געהאט און האט דעריבער מעשה בחור חתונה־געהאט און זיך איינגעארדנט א לעבען, ווי אין פסוק שטעהט. הערץ לאנגפוס האט זיין יונגע רייכע פרוי נישט דערצעהלט וועגען זיין ערשטער פרוי אין לאדז און ממילא אויך נישט פון זיינע 2 קינדערלעך. אזוי זענען אוועק לאנגע יאהרען און הערץ לאנגפוס האט איינגאנצען פערגעסען, אז ער האט אמאל געהאט קינדער אין לאדז. זיין נייער שידוך אין אמעריקא איז אויך נישט געווען פרוכטלאז און אינגיכען איז געבוירען געווארען א מיידעלע מיט בלאנדע לאקען און בלאהע אויגען. הערץ לאנגפוס האט זיך געפיהלט גאנץ צופרידען, מכל־שכן, אז זיינע געשעפטען זענען געגאנגען וואס בעסער.

ווען יוכבד רייס איז געשטארבען אין לאדז און ס'זענען געבליבען 2 יונגע יתומים'לעך האט זיך מיט זייער גורל פעראינטערעסירט דער לאדזער רב אליהו חיים מייזעל און האט זיי אוועקגעגעבען אויף זיין אייגענעם רעכנונג צו ערציהען, ביז די קינדער זענען אונטערגעוואקסען און האבען אנגעהויבען אליין צו פערדינען.

דאס איז געווען אין יאהר 1912. דאס מיידעלע (גאלדע) איז אלט געווען 14 יאהר און דאס יונגעלע (חיים) 12 יאהר. גאלדע איז אוועקגעגעבען געווארען אין דער לעהר צו א שניידערין און דארט געווען אויף קעסט, חיים איז געווארען א זייגער־מאכער און אויך געווען ביי זיין בעל־הבית אויף אלעם פערטיגען, דער ברודער מיט די שוועסטער האבען זיך זעהר גוט געהאלטען, האבען זיך שטארק ליב געהאט און שטענדיג געווען צוזאמען. דערווייל איז אנגעקומען די מלחמה, וועלכע האט געדויערט פיר לאנגע יאהרען און שוועסטער און ברודער האבען קוים, ביי פרעמדע מענשען, אדורכגעשטופט די צייט. באלד נאך דער מלחמה האט חיים, אגב א זעהר ענערגישער שוין 18־יעהריגער בחור, זיך גענומען צום האנדעל, צוערשט געשמוגעלט פערשידענע סחורות פון לאדז קיין ווין און צוריק, דערנאך בעת דער רעוואלוציע געהאנדעלט אויף אייגענעם חשבון און זיך געמאכט א היבשען פערמעגען. אין לאדז האט ער, נישט געוואלט מעהר וואוינען, האט ער גענומען זיין שוועסטער, גאלדע־גניא, און זיך בעזעצט אין ווין. אין יאהר 1923 האבען אלע געשעפטען אין ווין אויפגעהערט, ס'איז נישט געווען ביי וואס צו פערדינען. דאגעגען איז געווען דער אויפשוואונג אין ארץ־ישראל. חיים־הערמאן רייס האט דעריבער גענומען זיין פערמעגען, אוועקגעפאהרען קיין ארץ־ישראל, זיך געקויפט א נחלה און אנגעהויבען בויען א הויז. זיין שוועסטער גאלדע איז געבליבען אין ווין. פערקעהרט אין די בעסטע יודישע פאמיליעס און געווארט אויף וואס אלע מיידלעך ווארטען... אויף א חתן.

אין ארץ־ישראל האט זיך אבער דאס רעדעל אויך איבערגעדרעהט און הערמאן רייס האט אנגעהויבען צו פערלירען זיין קליין פערמעגען.

איצט וועלען מיר זיך צוריק דערמאהנען אין הערץ לאנגפוס. ער איז אין אמעריקא, וואס אמאל רייכער געווארען און איז שוין אפילו געווארען א כלל־טוער אין פערשידענע אינסטיטוציעס. אבער נאך מעהר געזעלשאפטליכע טוערין איז געווארען זיין טאכטער הענריעטא, וועלכע איז שוין אין יאהר 1923 געווען א מיידעל פון 19 יאהר. זי איז געווען א פייערדיגע ציוניסטין, געארבייט אין פערשידענע ציוניסטישע פאנדען און אין יאהר 1925 איז זי געפאהרען קיין ארץ־ישראל צו דער ערעפנונג פון העברעאישען אוניווערזיטעט.

דערביי ווילען מיר בעמערקען, אז הענריעטאס מוטער, הערץ לאנגפוס'עס צווייטע אמעריקאנער פרוי איז צווישען דער צייט געשטארבען און דער אינדוסטריעלער הערץ לאנגפוס איז געווען אן אלמן.

הענריעטא איז געווען אין ארץ־ישראל א יאהר צייט און דער גורל האט געוואלט, אז זי זאל זיך בעקענען מיט אונזער הערמאן רייס, די יונגע מענשען זענען געווארען נעהנטער צו זיך און האבען זיך פערליבט, זיי האבען בעשלאסען חתונה צו האבען און וואוינען אין ארץ־ישראל, פערשטעהט זיך, אז נישט איהם און נישט איהר, האט נישט געקענט איינפאלען, אז זיי זענען שוועסטער און ברודער. וועגען איהר בעשלוס חתונה צו האבען אין ארץ־ישראל האט הענריעטא אוועקגעשריבען איהר פאטער קיין אמעריקא. הערץ לאנגפוס האט גאר נישט געהאט געגען דעם, ער האט געגעבען זיין הסכמה, איינגעפאקט זיין וואליזע און אוועקגעפאהרען קיין תל־אביב אויף דער חתונה פון זיין טאכטער. געקומען קיין ארץ־ישראל האט מען געשטעלט א חופה, הערץ איז דארט געבליבען אביסעל צייט, איבערגעלאזען דאס יונגע פאר־פאלק און אליין דורך ווין אהיימגעפאהרען קיין אמעריקא.

הערץ האט דעמאלט געהאט גאר אנדערע מחשבות, זיין איינציג קינד שוין א'וסגעגעבען, דערצו נאך אין דער פרעמד, ער אליין נאך א פערהעלטנישמעסיג יונגער און רייכער מענש, פון א יאהר פופציג, וועט זיך דארפען איינער אליין אדורמדרעהען אין אמעריקא? האט ער נישט לאנג זיך געדארפט פערטראכטען אויף דעם, ווייל אין ווין האט ער זיך בעקענט מיט דעם פרייליין גניא, וועלכער ער האט געמאכט א היראטס־פארשלאג, גניא ווידער האט געוואוסט, אז איהר ברודערס געשעפטען אין ארץ־ישראל געהען נישט אזוי גלענצענד און האט מסכים געווען חתונה צו האבען מיט דעם פופציג־יעהריגען רייכען אמעריקאנער.

אומר ועושה, געשטעלט א חופה לויט'ן יודישען דין, אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא, דארטען פערטיג געמאכט אלע פארמאליטעטען און געמאכט א לעבען, נאטירליך האט דאס גניא געטוהן מיט דעם וויסען פון איהר ברודער חיים.

חיים'ס געשעפטען אין ארץ־ישראל זענען געגאנגען מיט דער פוטער אראפ, ער האט געמוזט ליקווידירען זיינע עסקים און מיט זיין פרוי אוועקפאהרען קיין אמעריקא. דאס האט אבער געדויערט א לאנגע צייט צוליב די קוואטע־שוועריגקייטען. דאך האט ער בעקומען די דאקומענטען און איז אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא. איצט דארף מען זיך אליין פארשטעלען די סצענע, ווען הערמאן האט זיך דערוואוסט, אז זיין שווערס פרוי איז נישט קיין אנדערע ווי זיין שוועסטער גניא.

דאס וואלט נישט געווען קיין בייז, ווען די פאמיליע וואלט נישט אנגעהויבען צו דערצעהלען איהר אפשטאמונג און די אלטע צייטען. הערץ לאנגפוס איז געווארען ביטער אויף דער נשמה. פון די אלע ערצעהלונגען און פון דעם פאמיליען־נאמען רייס איז ער געקומען צו דער איבערצייגונג, אז זיין ווייב איז זיין אייגענע טאכטער און, אז זיין טאכטער האט חתונה געהאט מיט זיי זוהן, דאס הייסט מיט איהר אייגענעם ברודער.

לאנגפוס איז שיער נישט משוגע געווארען פאר צער, דאך האט ער זיך נישט געלאזען צוגלויבען, אז אזוי איז ווירקליך און ער האט בעשלאסען אוועקצופאהרען קיין לאדז, כדי זיך אליין צו איבערצייגען ער האט קיינעם נישט דערצעהלט וועגען זיין פערצווייפלונג.

פארינע וואך האט זיך הערץ לאנגפוס בעוויזען אויף אלטשטאט, ער האט נעפארשט און אויסגעפרעגט און האט זיך דערוואוסט וועגען דעם ביטערען אמת. זיינע נאהענטסטע פריינד האט ער דערצעהלט וועגען וואס ער איז געקומען קיין לאדז און ערקלערט, אז ער פאהרט צוריק קיין אמעריקא, כדי זיך צו ווענדען צו רבנים, אז זיי זאלען ליקווידירען די שרעקליך פיינליכע און באמת פערצווייפעלטע לאגע.

יודישע טעאטער אין זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

גאסטראלען פון דעם אמעריקאנער סטאר בעני אדלער

אויך נעמט אנטייל די בעקאנטע ארטיסטקע פון ווארשעווער טעאטער פרוי שושנה

שבת, 3.30 נאכמ. צו ביליגע פרייזען
די אויסגעצייכנטע פיעסע וואס האט געהאט א גרויסען ערפאלג
דער ווילדער מענש
אין 4 אקטען פון י. גארדין מיט געזאנג.
הויפטראל למך – ב. אדלער.

שבת, ד. 28 טן, זונטאג, ד. 29 טן, 9 אווענד
פרעמיערע! צום 1. מאל אין לאדז פרעמיערע!
דער גרעסטער שלאגער פון אמעריקא
פרוי, מענש, טייוועל
אין 3 אקטען מיט פראלאג און געזאנג און טענץ פון מארקאוויטש. הויפטראל אס־ס — ב. אדלער

מאנטאג, ד. 30 טען, 9 אווענד, גרויסע פאפול. פארשטעלונג, פון 1 ביז 2.50
דער איינציגער זוהן
מעלאדראמע אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זאלאטארעווסקי. הויפטראל בעני־אדלער
אין ערשטען אקט קומט פאר א קאבארעט עס ווערט געזונגען די שענסטע געזאנגס־נומערען אויך טענץ.

דינסטאג, דעם 31־טען יולי, 9 אווענד
צו פאפולערע פרייזען
דער איבריגער מענש
אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זאלאטארעווסקי
הויפטראל מאריס – בעני אדלער.

מיטוואך, דעם 1 טען אויגוסט, 9 אווענד
גרויסע איבעראשענדע פארשטעלונג צום אויפטריט פון ארטיסט און זינגער
פון ווינער פאלקס־טעאטער
מ. טרילינג
קאווקאזער ליבע
אין 3 אקטען מיט 20 נומערען געזאנג און טענץ פון פ. סאנדלער.
הויפטראל איסאק – מ. טרילינג.
בעני אדלער וועט אויפטרעטען אין זיין בעסטע דעקלאמאציע „דער ממזר".
צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען דאס בעליבטע ליד „איך וויל א מיידעל ווי מיין מאמעניו איז געווען".

אלע פיעסען זענען רעזשיסירט פון בעני אדלער. אימפרעסאריא: סאלאמאן קוסטין.
מוזיקאל. לייטונג: ל. זעלמאן. אדמינ.: א. בעזמאן. פיהנע־לייטער: מאבאראווסקי.
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין פילהארמאניע־קאסע.

אין די אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען.

(2) פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקא 27), וו. דאניעלעצקי (פעטריקאווער 127); פ. אילניצקי און צימער (וואולטשאנסקא 37); לייגוועבער (פריי־הייטס־פלאץ 2); הארטמאן (מלינארסקא 1); און קאהאנע (אלעקסאנדראווסקא 80).

מיט א פלאש איבער'ן קאפ.

(2) די שכנים פון הויז נומער 24 אויף פיאס־קאווסקיעגא, גראבעלני און ריעווסקי האבען נישט זעהר גוט געלעבט צווישען זיך און גראבעלני האט אייביג געזוכט א געלעגענהייט זיך נוקם צו זיין אן ריעווסקי'ן, מיט וועלכען ער האט געהאט אל־טע חשבונות.

נעכטען, ארום 6 א זייגער פארטאג, בעת רי־עווסקי איז ארויס פון שטוב, וועלענדיג געהן אין פאבריק אריין, האט איהם גראבעלסקי אבגעוואַרט און דערלאנגט איהם מיט א פלאש איבער'ן קאפ, פון וואס ריעווסקי, בעגיסענדיג זיך מיט בלוט איז געפאלען אין חלשות.

די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט ריעוו־סקי'ן אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אבגעפיהרט אין שפיטאל אריין. גראבעלסקי איז ארעסטירט געווארען.

זיך דערשאסען.

(-) פערגאנגענעם פרייטאג האט דער 29־יעהריגער יעקב מייעראוויטש מיט'ן ציל צו בע־געהן זעלבסטמארד זיך דערשאסען און זיך שווער פערוואונדעט אין הארץ.

ביים זעלבסטמערדער אין טאש האט מען געפונען א בריף אין וועלכען ער בעט איבער די עלטערן פאר זיין פערצווייפעלטען שריט, ווייל געוויסע סבות, וועלכע ער גיט אין דעם בריף נישט אן, האבען איהם צוגעפיהרט צו דעם פער־צווייפעלטען שריט.

דער זעלבסטמערדער איז איבערגעפיהרט געווארען אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל, וואו ער איז נעכטען נאכמיטאג געשטארבען.

מיט דער לויה פארנעהמט זיך „חסד של אמת".

ארעסטירט א גנב און אפגענומען א גנבה.

(2) עהרענעכטען ביינאכט, בעת דער פא־ליציי־פאטרול פון 3־טען קאמיסאריאט איז אדורכ־געגאנגען דעם באלוטער מארק, האבען זיי בעמערקט, ווי צוויי פארשוין שטעהן איבער א פעקעל און קריגען זיך. פערשטעהענדיג, אז דאס קריגען זיך צוויי גנבים איבער א גנבה'לע, האבען זיך די פאליציאנטען דערנעהנטערט און די גנבים זע־נען אנטלאפען.

נאך א נעיעג איז דעם פאטרול געלונגען צו פערהאלטען דעם גנב באלעסלאוו קאמינסקי, וועלכער איז ערשט מיט איינינע טאג צוריק ארויס־געקומען פון טורמע, וואו ער איז אפגעזעסען צוויי יאהר פאר א דורכפיהרען אזא עהנליכען משא־ומתן.

די גנבה, איבער וועלכער די גנבים האבען זיך געקריגט, שטאמט פון דעם קאלאניאל־געוועלב פון יענקעל נערשט אויף גענשא 2.

פון יודישען טעאטער.

די גאסטראלען פון בעני אדלער אין פילהאר־מאניע געהען ווייטער מיט'ן גרעסטען ערפאלג.

שבת נאכמיטאג ווערט געשפילט „דער וויל־דער מענש", שבת און זונטאג אין אווענד די פרעמיערע „פרוי, מענש, טייוועל".

אין די פארשטעלונגען נעהמט אויך אנטייל א חוץ דעם שטענדיגען אנסאמבל, די בעקאנטע דראמאטישע שוישפילערין מאדאם שושנה.

בריף אין רעדאקציע.

חשוב'ע רעדאקציע!

עס האט בעוויזען אין „נ. פאלקסבלאט" א ידיעה, אז שלום אש'ס „קדוש השם" ווערט אויפ־געפיהרט אין ניו־יארק אין אנ'אנדער אינסצעניזא־ציע, ווי די ווארשאווער. אלס פארשטעהער פון שלום אש פאר דער יודישער בינע, בין איך בע־פולמעכטיגט פון ה' ש. אש צו ערקלערען, אז „קדוש השם" קאן אויפגעפיהרט ווערען בלויז אין דער סצעניש ער בעארבייטונג פון ד"ר מ. ווייכערט און קיינער האט נישט געקריגען דאס רעכט צו בעארבייטען „קדוש השם".

אינטערנאציאנאל רעפערטואר־ביורא פאר טעאטער און קאנצערט.
סטאניסלאוו רעכטלעבען.

די לעצטע וואכען פון ניקאלאי'ס לעבען

איינצעלהייטען, וועלכע זענען אינטערעסאנטער ווי דאס, וואס איז פארגעקומען מיט'ן פראנצויזישען קעניג לואי דער 16-טער און דער קעניגין מאריא אנטואנעט איידער מען האט זיי געפיהרט צו דער גילאטינע.

די ערינערונגען זענען געשריבען פון אלעקסאנדער אוודיעוו, וועלכער האט בעוואכט ניקאלאי'ען און זיין פאמיליע.

- רעם 26-טען אפריל 1918, פיר א זייגער אין דער פריה, זענען צוגעפאהרען צום גובערנא-טאר'ס הויז עלף שליטענס, געשפאנט אין פינף פאר פערד, ווארטענדיג ביז ניקאלאי און זיין ווייב וועלען פערטיג ווערען מיט די צוגרייטונגען אין וועג אריין.

אלץ איז געגאנגען גלאט. נאר פלוצלונג האט די געוועזענע צאריצא גענומען פארערען דריי בער-רינער. עס איז געווען א רחמנות אויף איהר. און עס האט אויך געעקעלט צ והערען ווי זי טענה'ט, אז זי קען נישט אויסקומען מיט בלויז צוויי בער-רינער. יאקאוולעוו האט געהייסען געפונען ערגעץ אנ'ארט פאר'ן דריטען רינער.

ס'איז שוין געווען זעקס א זייגער. מיר ריהרען זיך פון ארט. ווידער טענות: די צאריצא איז נישט צופרידען, וואס זי פאהרט מיט דער טאכטער אין א שליטען און נישט מיט ניקאלאי'ען. יאקאוו-לעוו איז געזעסען מיט ניקאלאי'ען אין איין פוהר. איך בין געפאהרען רייטענדיג נעבען יאקאוולעוו'ן, כדי יאיבערצוגעבען זיינע בעפעהלען צו די וואך-פאסטענס אויפ'ן וועג.

פאראויס און פון הינטען זענען געריטען ווענצאוו'ס קאוואלעריסטען; אין די עקיפאזשען האבען זיך צוועצט אונזערע רויטע ארמעיצעס — פוס געהער מיט דריי קוילענווארפער, און פאראויס, אויף פערד — זעקס רויטע גווארדעיצעס-אויס-פארשער.

די געפאנגענע: ניקאלאי, אלעקסאנדרא, די טאכטער, מאריא, דער פירשט דאלגארוקאוו, די גרעפין העגדריקאווא, גראף טאטישטשעוו, די פריי-לין רעמיראווא, דער דאקטאר באטקין און בערי-נער, טרופ, סעדנעוו און טשומאדוראווא.

אין וועג איז אונז אפט אויסגעקומען בייטען די שליטענס אויף פוהרען, און פערקעהרט, ווייל אין אנדערע ערטער איז שוין דער שניי געווען צוגאנגען.

האבענדיג אפגעפאהרען ניינציג ווערסט האבען מיר זיך אפגערוהט: איבערגעשפאנט די פערד, געטרונקען טיי. אריבערפאהרענדיג דעם טייך, האבען מיר געהאט א קליינע שטערונג: דאס אייז איז געווען צוגעצט פ וואסער, און אלעקסאנדרא פעאדאראוונא האט זיך אפגעזאגט צו פאהרען אי-בער'ן וואסער. מיר זענען געבליבען שטעהן, פון דארף אריבערגעשלעפט ברעטער און פון זיי אויס געניזיט א בריקעל, איבער וועלכען זי איז אריבער-געגאנגען, האלטענדיג זיך אן דר. באטקין און אן דער טאכטער. דער פירשט דאלגארוקאוו איז אויך געגאנגען איבער'ן הילצערנעם בריקעל. ניקאלאי איז דורכגעפאהרען דאס טייכעל.

אלעקסאנדרא איז געווען מרה-שחורה'דיג די גאנצע צייט און האט מיט קיינעם נישט גערערט קיין ווארט; ניקאלאי' ווידער, איז געווען גאנץ אויפגעלעגט, האט געשמועסט די גאנצע צייט מיט יאקאוולעוו'ן און די ארומיגע.

ענדליך זענען מיר אנגעקומען אין טיומען. דא איז מיר אויסגעקומען איבערצולעבען גאנץ-שווע-רע און דראמאטישע מינוטען.

נאך אין טאבאלסק האבען מיר, די אוראלער נישט פערטרויענדיג יאקאוולעוו'ן, פערבונדען זיך דירעקט מיט יעקאטערינבורג; זיי האבען אונז אי-בערגעגעבען, אז יאקאוולעוו האט געקראגען א בע-שטימטען בעפעהל, אריבערצופיהרען די ראמאנאווס קיין יעקאטערינבורג. יאקאוולעוו האט בעשטעטיגט אז דאס איז ווירקליך אזוי, עס איז דעריבער נא-טירליך, אז קומענדיג אין טיומען, האבען מיר נישט געצווייפעלט, אז מיר אלע, די ראמאנאווס אריינגע-רעכענט, פאהרען ווייטער קיין יעקאטערינבורג. לאזט זיך אבער אויס, אז יאקאוולעוו האט גאר אנדערע פלענער.

לויט יאקאוולעווס טעלעגראפישען בעפעהל, איז אויפ'ן וואקזאל אין טיומען געשטאנען א צוג, ווארטענדיג אויף אונז; ער איז בעשטאנען פון זעקס וואגאנען. די קייזערליכע פאמיליע האט פערנומען א בעזונדערען וואגאן; אינ'ם מיטעלסטען קופעי זענען געזעסען מיר ביידע — איך און יאקאוולעוו; דאס קופע רעכטס האט פערנומען ניקאלאי; דאס קופעי לינקס — אלעקסאנדרא מיט דער טאכ-טער. דאס פארערשטע קופעי איז געווען פערנו-מען פונ'ם אנפיהרער פון דער וואך. וואכמענער זענען געווען צושטעלט איבער די קארידארען און ביי די אריינגאנגען.

אין דער וואך זענען געווען יאקאוולעווס מענ-שען. ווי מיר האבען זיך געזעצט אין וואגאן, און די וואך האט פערנומען אלע דורכגאנגען און אר-רויסגאנגען, איז יאקאוולעוו פלוצלונג אוועקגעגאנגען צום טעלעגראף זיך איבערשמועסען טעלעגראפיש מיט אומיצען. מיר איז ר ימעשה עפעס נישט געפעלען געווארען. וועגען וואס וויל ער נאך שמו-עסן, אז ער האט א בעשטימטען מארשרוט קיין יעקאטערינבורג? עפעס מוז דא זיין נישט גלאט. איך האב געפרובט ארויסגעהן אויפ'ן וואקזאל כדי צו דערגעהן, וואס דא טוט זיך. אבער די וואך האט נישט ארויסגעלאזט.

א פאר מינוט בין איך געזעסען ביי זיך אין קופעי, נישט וויסענדיג, וואו איך בין אויף דער וועלט, פלוצלונג דערהער איך עפעס א טומעל ביים אריינגאנג אין וואקזאל. די סאלראטען ווילען אר-ויסגעהן איך בין ארויסגעגאנגען אויף דער פלאט-פארמע פון וואגאן און האב דערזעהען אונזערען א זלאקאזשעווען ארבייטער, איוואן לאגינאוו! ער רייסט זיך צ ומיר אי וואגאן און ד וואך לאזט איהם נישט דורך. דער עלטסטער איז צוגעקומען מאכען ארדנונג. לאגינאוו האט זיך בענוצט מיט דעם מאמענט, איז צוגעלאפען צו מיר, און מיר האט זיך איינגעגעבען איהם צ ואגען, ער זאל, ווי נאר אונזער צוג וועט זיך לאזען אין וועג אריין, באלר מעלרע קצום אוראלער סאוויעט ,ווען מיר זענען אפגעפאהרען או וואוהין. דער עלטסטער, הערענדיג דאס, האט מיר געהייסען געהן אין וואגאן, און לאגינאוו'ן האט ער געהייסען אוועקגעהן.

אין עטליכע מינוטען ארום איז אריינגעקומען יאקאוולעוו, דער צוג האט זיך גערוהרט. אבער נישט אין יעקאטערינבורגער ריכטונג. מיין השערה איז געווען א ריכטיגע. מיר געהען קיין אמסק. פרעג איך יאקאוולעוו'ן: „וואס איז די מעשה? האט דער צענטראלער קאמיטעט א נייעם בעפעהל?"

שווייגט יאקאוולעוו.

מיט עטליכע מינוטען שפעטער פערבעט מיך יאקאוולעוו צום עלטסטען אין קופעי פערמאכט די טיר או זנוט מיר א זאג: „זייט זיך מודה. מיר ווייסען אלץ. אייערע אוראלער האבען געוואלט אויפ-רייסען אונזער צוג, האב איך געמוזט פאהרען אין אנ'אנדער ריכטונג. דערצעהלט אלץ. מיר ווייסען. אז איהר האט גענומען אנטייל אין דער ראזיגער פערשווערונג".

איך האב איה סגענומען בעווייזען, אז דאס איז א ליגען; אז עס האט נישט געהאט קיין שום זין אויפצורייסען דעם צארסקען צוג, ווען דער גע-וועזענער צאר ווערט אריבערגעפיהרט קיין יעקאטע-רינבורג.

יאקאוולעוו'ן האבען אלע מיינע טענות נישט איבערצייגט. ער איז געבליבען ביי זיינס. ער האט גענומען מיט מיר פלוצלונג רעדען אין אנ'אנ'ער טאן. אזעלכע דבורים האב איך פון איהם פריהער נישט געהערט. ער האט מיר געגעבען דרייסיג מינוט צייט אלץ צ ובעטראכטען: וועל איך אלץ דערצעהלען, אפענהערציג זיך מודה זיין וועט ער מיר פערצייהען; אז נישט, וועט ער מוזען אנ-נעהמען יענע שטרענגע מיטלען, וועלכע מאסקווא האט איהם געגעבען דאס רעכט אנצווענדען צו מענשען, וואס שטערען איהם אין דעם ערפאלג פון זיין אויפגאבע.

פון שטוינען האב איך נישט געקענט קומעו צו זיך. דרייסיג מינוט זענען פערביגעגאנגען; מיר האט זיך גערוכט, אז זינט דעם הילדען געשפרעך זענען שוין וואוועק יאהרען און יאהרען...

יאקאוולעוו איז געקומען צו מיר. איך האב פראט-טעסטירט נעגען זיין אויפפיהרונג, און איך האב איהם ערקלערט, אז ער טוט א געוואלדיגע נא-רישקייט, פאהרענדיג קיין אמסק, ווייל אויפ'ן וועג קיין אמסק האט ער ווירקליך שאנסען אויפגעריסען צו ווערען. יאקאוולעוו האט זיך געזאונדערט, ווי קום איך צ וויסען ,אז דער צוג געהט קיין אמסק. איך האב איהם געענטפערט, אז קיינער האט מיר דאס נישט דערצעהלט, נאר איך דרינג דאס פון אלע זיינע משוגה'דיגע פיהרונגען.

אויף א סטאנציע האט מען יאקאוולעוו'ן גע-געבען צ וויסען, זענען דער טעלעגראמע פון או-ראלער קאמיטעט, וועלכער ערקלערט יאקאוולעוו'ן, אלס פאלקס-פיינד, וואס שטעהט אויסערן גע-זעץ, און פאדערט אויף אלע סאוויעט-ארגאנען צו פערהאלטען איהם לעבעדיגערהייט, אדער אויפרייסען זיין צוג.

מיט דער טעלעגראמע אין האנט, א שרעקליך אויפגערודערטער, איז יאקאוולעוו אריינגעלאפען צו מיר, און האט אנגעהויבען צו שרייען, אז אלע דארט זענען פשוט משוגע געווארען.

די ראזיגע אומערווארטעטע טעלעגראמע האט צושטערט יאקאוולעוו'ס אלע פלענער.

יאקאוולעוו האט זיך שטארק איבערגעשראק-קען; ער האט געביטען זיין בעציהונג צו מיר. גע-נומען זיך האלטען עצות מיט מיר, וואס זאל ער טון ווייל אויף יעדער סטאנציע קען מען איהם ארעסטי-רען אדער אונז אלעמען אויפרייסען. ער האט מיר פערזיכערט, אז ער האט געוואלט פיהרען ניקאלא-יען צום זירליכען אוראל צו. און ערשט שפעטער דורכרערען זיך מיט מאסקווא.

אויף דער סטאנציע קולאזינא, וואס ליגט איין סטאנציע אוועק פון אמסק ,זענען מיר געבליבען שטעהן. יאקאוולעוו האט מיר און גוואקאוו'ן פער-טרויט די בעוואכונג פונ'ם צוג, און אליין האט ער זיך אויפ'ן לאקאמאטיוו געלאזט קיין אמסק, כדי דורכצורערען זיך מיט מאסקווע דירעקט.

עס איז געווען צוויי א זייגער אין דער נאכט, שטאק-פינסטער, און דאך זענען אלע ארעסטירטע געווען וואך, ניקאלאי האט עטליכע מאל געפרובט רעדען מיט מיר, אבער איך האב דעם שמועס אויסגעמידען.

ער איז ענדליך געקומען. פון מאסקווע האט ער אנ'אויפטראג צו פאהרען קיין יעקאטערינבורג.

מיר האבען זיך געלאזט צוריק קיין יעקאטערינבורג. יאקאוולעוו איז געווען מיט מיר שטארק פריינדליך. און ער האט געוועהען צו פערגלעטען זיין שולד*)

אונזער צוג איז געבליבען שטעהן אויף דער *באגאוש-סטאנציע יעקאטערינבורג, וואס ליגט 2 וויארסט ווייט פונ'ם הויפט-וואקזאל. דארט האבען געווארט אויף אונז בעלאבאראדאוו, גאלא-שטשאקין און דידקאווסקי — די אנפיהרער פון אוראלער סאוויעט.

בעלאבאראדאוו האט אונז ערקלערט, אז ניקאלאי, זיין ווייב און טאכטער וועלען ארויסגעהן איצט און אויף אנ'אויטאמאביל צופאהרען אין דער שטאט. די איבעריגע בעגלייטער וועלען פאהרען ביז'ן הויפט-וואקזאל און דארט וועלען זיי אלע פערלאזן דעם צוג. דאס איז געטון געווארען, כדי אפצוציהען די אויפמערקזאמקייט פון דעם פובליקום, וואס האט זיך אנגעקליבען אויף דעם הויפט-וואק-זאל, א קוק צו טון אויף ניקאלאיען און זיין ווייב.

אלע ארעסטירטע זענען שוין געווען אנגעטון און גרייט צ ופערלאזען דעם צוג.

בעלאבאראדאוו האט אונטערגעשריבען א פאפירעל, אז ער האט איבערגענומען ניקאלאי'ען און די זייניגע, האט פערבעטען ניקאלאי'ען מיט די איבעריגע אין אויטאמאביל, אריינגעזעצט זיך און געהייסען דעם שאפער יאגען אין שטאט אריין. אויפ'ן צווייטען אויטאמאביל זענען געזעסען: אלעקסאנדרא, מאריא, גאלאשטשאקין און דידקאווסקי. אויף דעם וועג האט מיר בעלאבאראדאוו געמאלדען, אז לויט דעם בעשלוס פון דעם אוראלער קאמיטעט, בין איך בעשטימט אלס קאמענדאנט פונ'ם גע-פאנגענשאפטס-הויז אין וועלכען די צארסקע פא-מיליע וועט זיין פערשפארט.

(ווייטערעס — זונטאג).

*) יאקאוולעוו'ס ראלע איז ביז'ן היינטיגען טאג געבליבען א געהיימע. עס איז נאר א סברא, אז אין דער זעלבער צייט, וואס מען האט אין מאסקווא צו איהם זגעהאט אזוי פיל צוטרויען און איהם בע-שטימט אריבערצופיהרען דעם געוועזענעם צאר און זיין פאמיליע פון טאבאלסק קיין יעקאטערינבורג, איז ער נאך געווע זאנ'אגענט פון קייזער ווילהעלם און געפלאנעוועט ארויסצופיהרען ניקאלאיען און זיין פאמיליע קיין אויסלאנד.

אז יאקאוולעוו איז נישט געווע זקיין באלשע-וויק — דאס איז קלאר. ער איז שפעטער אויפ'ן סיבירער פראנט איבערגעגאנגען צו דער ווייסער ארמעי ,און עס איז א סברא, אז ער איז דארטען דערהרגעט געווארען. עס זענען אויך געווען קלאגען אז די ווייסע האבען איהם דערשאסען. — רער.

א יודיש ווייבעל ענטלויפט מיט איהר קריסטליכען געליבטען אין וויען.

ווירד אפגעשפילט א משיגאווער פראצעס.

נאך א פראצעס קומט פאר אין ווינער גע-ריכט און ווידער א טשיקאווע געשיכטע:

דער מאן הייסט יעקב און דאס ווייב הייסט ווילהעלמינע. ער שטאמט פון אונגארן און אין די יונגע יאהרען איז ער געווען א גרויסער לערנער. יעצט האט ער שוין דאס לערנען פערגעסען, זי איז אין די יונגע יאהרען אויך געווען פרום און זי האט געטראגען א טיכען-שייטעל אויפ'ן קאפ, ווייל זי איז די טאכטער פון א פרומען חזן אין אונגארן. יעצט אבער ערקלערט זי, אז זי האט פיינט א יוד. נו, מילא, עס איז, חלילה, נישט קיין גרויס אומגליק. זי האט, זאגט זי, פיינד איהר מאן יעקב, ערשטענס, זאגט זי, ווייל ער איז איהר מאן און, צווייטענס, ווייל ער איז א יוד.

— וועמען-זשע האט איהר ליב, פרוי וויל-העלמינע? — פרעגט דער ריכטער.

— יעצט ליבע איך מיין געליבטען, הער דע-מעטריוס נאגעלקליק, — זאגט זי, — ערשטענס, דערפאר, ווייל ער איז מיין געליבטער און, צוויי-טענס, ווייל ער איז א קריסט. און טאקע דערפאר קומט עס פאר אין געריכט דער גט-פראצעס.

דער הער יעקב ב. האט געקלאגט זיין פרוי אויף א גט און איהר געליבטער איז אנגעקלאגט געווארען, ווייל ער האט צושטערט דאס פאמיליען-לעבען. דער הער דעמעטריוס איז אויך דא. ער האט זיך אויסגעפוצט אין א שווארצען ראק מיט א פערקעמט קעפל און דרעהט א וואנצעלע.

די פרוי ווילהעלמינע דערצעהלט: זי איז שוין צוואנציג יאהר פערהייראט מיט הער יעקב ב. איהר הארץ אבער, זאגט זי, האט געבענקט נאך ליבע. זי האט גע'חלום'ט, אז עס זאל קומען א קריסטליכער ריטער, וועלכער זאל זיך איהר ער-קלערען אין פייערדיגער ליבע. דאן זאל ער זי ארויס'גנב'ענען פון הויז, ארויפזעצען אויף א פערד און מיט איהר אנטלויפען אין עק וועלט, וואו די אויגען טראגען. אבער זי האט גע'חלום'ט און גע-חלום'ט יאהרען לאנג און דער „ריטער" איז אלץ נישט געקומען. אזוי-ווי אבער זי איז א ראמאנטי-שע אין נאטור, האט זי נישט געוואלט לענגער ווארטען, האט זי גענומען און אריינגעגעבען פאל-גענדען אנאנס אין א צייטונג:

„איך בין א פאעטישע פרוי און מיין הארץ פערגעהט פאר בענקשאפט נאך ליבע. א, וואו ביז-טו, דו הערליכער ריטער? פארוואס קומסטו מיר נישט רויבען פון מיין מאן? האסטו נישט קיין מוט מיך ארויסצוגנב'ענען דורכ'ן פענסטער? א, קום, דו מעכטיגער העלד און פאל צו מיינע פיס און שווער מיר אייביגער ליבע א.ז.וו. א.ז.וו.

און זעהט א וואונדער, דער אנאנס האט געהאלפען.

דער „העלדישער ריטער" האט זיך אפגעזוכט, עס איז געווען הער דעמעטריוס, א רעגירונגס-בעאמטער און אנ'אלמן. ער האט גראד געזוכט א כלה. האט ער געשלאסען בעקאנטשאפט מיט דער פרוי ווילהעלמינע. וואס אמת איז אמת. ווי א „ריטער" און א „העלד" זעהט דער הער דעמעט-ריוס נישט אויס. אבער א גוי איז ער, אנ'אלמן איז ער אויך. דאס איז גענוג, די פרוי ווילהעלמי-נע האט זיך אין איהם פערליבט אויפ'ן ערשטען בליק און זי האט בעשלאסען זיך צו שמד'ן און מיט איהם צו ענטלויפען כאטש-ביז אין עק-וועלט אריין.

דא אבער האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער הער דעמעטריוס איז טאקע א גרויסער „העלד" און „ריטער", אבער א נאך גרעסערער קבצן און, אז ער האט נישט א גראשען ביי דער נשמה.

מילא, שמד'ן זיך קאסט נישט קיין כך געלד. האט זיך פרוי ווילהעלמינע אין געהיים, אז איהר מאן זאל נישט וויסען, אפגע'שמד'ט אבער אנטלוי-פען האט ער נישט געקאנט, ווייל עס איז קיין געלד נישט געווען.

וואס-זשע טוט גאט? נעהמט די פרוי וויל-העלמינע און זי בארגט אויס אביסעל געלד פון איהר מאנס טאש. דאס געלד האט זי געגעבען איהר געליבטען „ריטער" און ביידע זענען אנטלא-פען מיט דער באהן איינעגע שטונדען ווייט פון וויען אין א דארף.

וואס זשע האט געטון דער מאן, הער יעקב ב.? האט ער געמאכט א געוואלד. ער איז ארי-בערגעלאפען צו דער פאליציי און דערצעהלט די גאנצע געשיכטע. האט מען ארעסטירט זיין פרוי צוזאמען מיט איהר געליבטען און מען האט זיי צוריקגעבראכט קיין וויען.

יעצט איז פארגעקומען דער פראצעס. דער ריכטער וויל מאכען שלום. ער זאגט, אז די פרוי זאל זיך צוריק אומקעהרען צו איהר מאן און אלעס זאל ווידער גוט ווערען. אבער דער הער יעקב ב. ערקלערט, אז ער קאן נישט צושטימען צו דעם פארשלאג. ער וויל פון זיין פרוי מעהר נישט ווי-סען. ער וויל איין זאך: — גט.

די פרוי ווילהעלמינע, ווידער, טענה'ט, אז זי וויל פון איהר מאן נישט וויסען. זי וויל איין זאך: — גט.

— וואס-זשע וועט זיין, אז איהר וועט זיך גט'ן? — פרעגט דער ריכטער.

— וועל איך הייראטען מיט מיין געליבטען ריטער, דעם הער דעמעטריוס, — זאגט די פרוי ווילהעלמינע.

דא אבער שפרינגט אויף דער הער דעמעט-ריוס פון זיין פלאץ און ער ערקלערט פייערליך, אז ער וויל פון זיי ביידען נישט וויסען, סיי פון דעם הער יעקב ב. און סיי פון דער פרוי ווילהעל-מינע, זיין געליבטער. ער וויל נישט מעהר — זאגט ער — זיין קיין „ריטער". ער וויל-זאגט ער — נאר איין זאך: וואס גיכער אוועק אהיים און פטור אנ'עסק.

און אט אזוי האט זיך די ראמאנטישע גע-שיכטע געענדיגט זעהר פראזאיש. דער הער דע-מעטריוס, דער „ריטער", וועט וועגען דיזער לי-בעס-געשיכטע מוזען זיצען אין „חד-גדיה", די פרוי ווילהעלמינע איז פצראורטיילט געווארען צו נעה-מען גט ביי איהר מאן, און יעקב ב. איז ארויס פון געריכט לוסטיג און לעבעדיג. גע'פטר'ט, זאגט ער, א ראמאנטישע צרה פון זיין קאפ. וואס וועט איהם איצט פעהלען? ער וועט גאר אויפלעבען. ער וועט זיין א נייער מענש.

זאל איהם וואויל בעקומען.

מ—ה.

ווי אַזוי אַן ענגליש מיידעל איז פערקויפט געוואָרען אַלס ווייסע שקלאַפין.

אַ שקלאַפען־הענדלער האָט מיט איהר חתונה געהאַט און האָט זי נאָכהער פערקויפט פאַר צוועלף הונדערט דאָלאַר. — זי האָט פון איהם געהאַט אַ קינד, און האָט זיבעצן יאָהר געקעמפט צו דערהאַלטען איהר טאָכטער ביים לעבען, און ווען זי האָט זיך פון דעם זומפּ אַרויסגעריסען, האָט זיך דער ריכטער ענטזאָגט איהר טאָכטער צוריקצוגעבען.

אַ האַרץ־רייסענדע געשיכטע איז דערצעהלט געוואָרען אין אַ לאָנדאָנער געריכט — אַ געשיכטע וועלכע האָט גערירט נישט נאָר אַלע אַנוועזענדע אין געריכט, נאָר אויך ביי דעם שרעקליכען, קאַלטבלוטיגען ריכטער האָבען זיך בעוויזען טרעהרען אין די אויגען. עס איז אַ געשיכטע פון אַ פערצווייפעלטען קאַמף, וואָס אַ יונגע מוטער האָט געקעמפט געגען איהרע פייניגער און געגען יעדען פערזוך צו מיטשענען איהר קליינע טעכטער'ל. און כאָטש דער ריכטער האָט געהאַט גרויס מיטלייד מיט דער יונגער פרוי, האָט ער אָבער ענטזאָגט איהר פערלאַנג צוריקצוקריגען איהר טאָכטער, פאַר וועלכער זי האָט געקעמפט און זיך מוסר נפש געווען 17 יאָהר צייט.

די ווייסע שקלאַפין איז געבוירען געוואָרען אין אַ קליין שטעטעל אין ענגלאַנד. איהרע עלטערן זענען געווען זעהר אָרים. זיי האָבען אָבער געגעבען זייער טאָכטער אַ גוטע ערציהונג. זי איז געווען זעהר אַ שעהנע און אַ סך יונגעלייט פון'ם שטעטעל האָבען זיך צו איהר געשדכנ'ט. אָבער זי איז געווען פערטון אין איהר שטודיום און זי האָט נישט גענומען ערנסט אַלע ליבעס־ערקלערונגען. איין מאָל איז אין איהר שטעטעל אַריינגעקומען אַ שעהנער יונגערמאַן מיט אַן אויסלענדישען אויסזעהן. פאַר די שכנים האָט ער דערצעהלט, אַז ער קומט פון פוילען, וואו ער פערמאָגט עטליכע הייזער. עס פערשטעהט זיך, אַז די מיידלעך פון'ם שטעטעל האָבען געוואָרפען אַן אויג אויף דעם פרעמדען, אַזוי שנעל ווי זיי האָבען זיך דערוואוסט, אַז ער איז נאָך אַ בחור און שטעהט אין שדוכים. ער האָט אָבער קיינער פון די מיידלעך אין שטעטעל נישט געשענקט קיין אויפמערקזאַמקייט אויסער צו דער העלדין פון דער טראַגעדיע. ער האָט זיך גענומען שדכנען צו איהר. די מיידלעך פון שטעטעל האָבען איהר מקנא געווען. און ווייל מ'האָט איהר אַזוי שטאַרק מקנא געווען, האָט זי זיך געלאָזט אַריינציהען אין זיין נעץ, און איז באַלד פערקנס'ט געוואָרען צו איהם, און עטליכע חדשים אַרום האָבען זיי געהייראַט. אַ יאָהר צייט האָט דאָס פּאָרל געלעבט גליקליך. ער איז געווען אַן איבערגעגעבענער מאַן און האָט איהר ממש געקושט די פיס, און זי איז אויך אין איהם געווען פערליבט מיט דעם גאַנצען פייער פון איהר יונגער נשמה.

דאַן האָט זי געבוירען אַ טאָכטער, און דאָס קינד האָט געשיינט אַריינצוברענגען אַ נייעם גליק אין דעם לעבען פון דעם יונגען פּאָרל.

עס זענען אַוועק נאָך אַ פּאָר מאָנאַטען, און דער יונגערמאַן האָט ערקלערט דער פרוי, אַז זיי מוזען פאָהרען קיין אַרגענטינע, צוליב אַ געוויסער געשעפט־אַנגעלעגענהייט, וואָס זיינע געשעפטען זענען געווען, האָט דאָס יונגע ווייבעל אַקוראַט נישט געוואוסט און זי האָט זיך קיינמאָל שטאַרק נישט נאָכגעפרעגט. ער האָט שטענדיג געהאַט געלד און זי האָט געקראָגען אויף אַלעס וואָס זי האָט געדאַרפט. זי האָט נישט געהאַט קיין חשק אַוועקצופאָהרען אַזוי ווייט פון איהרע עלטערן און פריינד. אָבער איהר מאַן האָט איהר פערזיכערט, אַז זיי וועלען מיט דער צייט צוריקקומען און איינשטעלען זיך אין ביזנעס אין ענגלאַנד. ווען זיי זענען אָנגעקומען אין בוענאָס־איירעס, די הויפּט־שטאָט פון אַרגענטינאַ, האָט זי גלייך אויסגעפינען, אַז איהר שעהנער חלום איז געענדיגט, און אַז איהר גליק ווערט פערוואַנדעלט אין אַ שרעקליכען אומגליק. פון דער שיף איז דאָס פּאָרפאָלק מיט'ן קינד צוגעפאָהרען צו אַ גרויסער הויז, וואָס זי האָט עס אָנגענומען פאַר אַ האָטעל. עס איז אָבער געווען עפּעס אַ מאָדנער האָטעל. אַלע טירען זענען געווען פערשפּאַרט און מען האָט לאַנג געדאַרפט קלאַפּען ביז מען האָט אויפגעעפענט אַ טיר און זיי אַריינגעלאָזען. מען האָט זיי אַריינגעפיהרט אין אַ צימער וואו סהאָט נישט געהאַט קיין איין פענסטער. דער צימער איז געווען בעלויכטען פון אַן עלעקטרישען לאָמפּ. געהענדיג דורך די קאָרידאָרען האָט זי שוין בעמערקט, אַז דאָ איז עפּעס נישט גלאַט, יעדער איינער וועמען זי האָט בעגעגנט האָט זי אָפּגעמאָסטען פון קאָפּ ביז די פיס און האָט זי בעטראַכט מיט אַ צינישען שמייכעל. זי האָט זיך געפיהלט זעהר נישט בעקוועם און האָט געבעטען איהר מאַן, צו פערפאָהרען ערגיץ אַנדערש וואו. אָבער אויך אין איהם איז פאָרגעקומען אַן ענדערונג. ער האָט איהר גאָרנישט געענטפערט און האָט געקוקט אויף איהר מיט אַ שטרענגען בליק. אַזוי שנעל ווי זיי זענען אַריין אין צימער איז אַהין אויך אַריינגעקומען אַ פרעמדער מאַן. איהר מאַן און דער פרעמדער האָבען עפּעס גענומען רעדען זעהר שנעל אויף שפּאַניש. באַלד האָט יענער אַרויסגענומען אַ פּאַק מיט געלד האָט אָפּגעצעהלט אַ געוויסע סומע און האָט דאָס דערלאַנגט איהר מאַן, דער מאַן איז דאַן צוגעגאַנגען צו איהר און האָט אָהן צערעמאָניעס איהר ערקלערט:

„איך האָב דיך פערקויפט צו דעם מאַן פאַר 12 הונדערט דאָלאַר. פון איצט אָן מוזטו זיין זיין שקלאַפין און טון אַלעס וואָס ער וועט דיר הייסען", ער האָט דערביי איבערגעגעבען דאָס געלד צו אַן אַנגעשטעלטען און האָט בעמערקט: „און טאָמער וועסטו פרובען צו אַנטלויפען אָדער דו וועסט נישט פאָלגען וואָס מען וועט דיר הייסען טון, וועט דערפון ליידען דיין קינד".

איהר מאַנ'ס ווערטער האָבען איהר געטראָפען ווי אַ דונער און זי איז געפאַלען אין חלשות. ווען זי האָט זיך אויפגעכאַפּט איז זי שוין געווען אין אַ צווייטען צימער אָבער אויך אָהן פענסטער. קיין קליידער האָט זי אויף זיך נישט געהאַט, אויסער אַ דינע קימאָנאָ. אַרום איהר זענען געזעסען נאָך אַ סך מיידלעך. איינינע האָבען צו איהר אַרויסגעוויזען מיטלייד, אַנדערע האָבען גערעדט גלייכגילטיג, זיי האָבען איהר ערקלערט, אַז איהר שיקזאַל איז שוין פערזיגעלט. זי געפינט זיך אין אַ נעסט פון ווייסע שקלאַפעריי און זי וועט מוזען פיהרען אַ לעבען פון שאַנדע, פונקט ווי זיי זענען געצוואונגען געווען צו טון דאָס.

זי איז ווידער געוואָרען היסטעריש. דאַן האָט זי גענומען שרייען, אַז זי איז געזעצליך פערהייראַט צו איהר מאַן, און אַז זיי ליבען זיך איינע די אַנדערע. די מיידלעך האָבען זיך אָבער אויסגעלאַכט פון איהר: „דער זעלבער מאַן דיינער האָט שוין געהייראַט מיט נאָך הונדערט פרויען אַזעלכע ווי דו. נאָר ער האָט דיך געמוזט שטאַרק ליב האָבען אויב ער האָט מיט דיר געוואוינט אַ גאַנצען יאָהר. מיט אַנדערע קרבנות האָט ער עס געמאַכט אַ סך שנעלער".

מען האָט איהר גענומען ברענגען עסען. אָבער זי פלעגט מאַכען שרעקליכע געוואַלטען. דאַן האָט מען אַריינגעבראַכט איהר קינד אַן אויסגעהונגערטע, אַן אויסגעמאַגערטע, און מען האָט זי געוואָרענט, אַז אויב זי וועט נישט פאָלגען, וועט מען איהר קינד פערהונגערן ביז צום טויט. און זי האָט זיך אונטערגעגעבען.

זיבען יאָהר צייט האָט זי געלעבט אין דעם הויז, און האָט די גאַנצע צייט אַלץ געטראַכט ווי אַזוי מען קען אַנטלויפען. זי האָט אָנגעקליבען אַ ביסעל געלד, וואָס זי פלעגט אויסבעטלען פון איהרע קונדען, און מיט דעם געלד איז איהר געלונגען אונטערצוקויפען אַ דינסט, וואָס האָט איהר געבראַכט קליידער און האָט מעגליך געמאַכט פאַר איהר צו אַנטלויפען. זי האָט זיך ווידער אַמאָל דערפיהלט גליקליך. דער זיכערסטער פּלאַץ, האָט זי געטראַכט, איז צו אַנטלויפען צו אַ מיסיאָנער. זי האָט געקראָגען אַ שטעלע אין דער מיסיאָן, און האָט געדענקט אָבצואַרבייטען דאָרטען אַ שטיקעל צייט, ביז זי וועט האָבען גענוג געלד אויף אומצוקעהרען זיך אַהיים. באַלד אָבער האָט זיך איהר מאַן דערוואוסט וואו זי איז, און ער איז געקומען מיט צוויי פּאָליציי־לייט און געצוואונגען דעם מיסיאָנער אומצוקעהרען זי צוריק אין דעם שאַנד־הויז. פּאָליציי בעשיצט די ווייסע שקלאַפען־הענדלער און העלפט זיי אַרויס אין זייער ביזנעס.

עס זענען אַוועק נאָך צעהן יאָהר, ביז איינמאָל האָט מען צו איהר געבראַכט אַ גאַסט אַן ענגלישען אינזשינער. זי האָט איהם דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע און האָט אַפּעלירט צו איהם ער זאָל זי ראַטעווען, דער אינזשיניער האָט דאָס געמאָלדען דעם ענגלישען קאָנסול, און יענער האָט געצוואונגען די פּאָליציי אַרויסצונעהמען די ענגלישע פרוי פון דער שאַנד־הויז, און ער האָט זי אָפּגעשיקט צוריק קיין ענגלאַנד.

פאַר דער פרוי האָט זיך אָנגעהויבען אַ ניי לעבען פון צרות. איהרע עלטערן זענען שוין נעטען טויט. די קרובים האָבען זי נישט געוואָלט קענען. זי האָט גענומען שווער אַרבייטען פאַר אַ שטיקעל ברויט. און די טאָכטער האָט זי אַריינגעגעבען אין אַן אַנשטאַלט. ענדליך האָט זי געהייראַט מיט אַן אַראַבער, וועמען זי האָט דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע פון איהר לעבען. און ער האָט איינגעווילינט חתונה צו האָבען מיט איהר און געבען אַ היים צו איהר טאָכטער.

און איצט איז זי דאָס געקומען אין געריכט בעטען אַז מען זאָל איהר טאָכטער אַרויסנעהמען פון אַנשטאַלט און איבערגעבען צו איהר. דער ריכטער איז געווען שטאַרק גערירט פון דער געשיכטע, אָבער איהר פערלאַנג האָט ער צוריקגעוויזען. ער האָט ערקלערט, אַז אַ מוטער, וואָס האָט דורכגעלעבט אַזעלכע שרעקליכע ערפאַהרונגען, קען נישט אַנפערטרויט ווערען מיט דער ערציהונג פון אַ יונגער מיידעל, כאָטש די מוטער איז גאָר נישט געווען שולדיג אין דעם וואָס זי האָט דורכגעלעבט. די ענטשיידונג האָט אַרויסגערופען גרויס ענטטוישונג צווישען אַלע אַנוועזענדע אין געריכט.

—:0:—

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערן אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

[illegible]

גילטיג דעם 26־טען יולי 1928

7774. אַ שט. לעזער פון זגערזשער גאַס. 43/45 איהר דאַרפט זיך ווענדען אין קרייז־געריכט, אַז מען זאָל דעם היפּאָטעקירטען ווירט פאַרוואַלטען.

7775 ש. ל. אַזוי ווי דער ענין ריהרט אָן אומבעוועגליך אייגענטום רעכט, איז דאָס פרידענס געריכט נישט קאָמפּעטענט דעם סכסוך צו ערלעדיגען, נאָר ער וועט מוזען איבערגעשיקט ווערען אין קרייז־געריכט.

7776 י. ש.

7777. אַ לעזער פון מלינאַרסקאַ גאַס.

7778 האַלט־יעכט

7779. לייביש צוקערמאַן

7780. פּיסקוס.

אַן איבערגעגעבענער לעזער פון פראַנציסק. ווענען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פּערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע.

דער טאַנץ אַרום גאָלדענעם קאַלב.

(ראָמאַן).

62)

ניצאַ, אָט די שטאָט פון פּוסטעפּאַסטקייט איז בּיסלעכווייז אויפגעלעבט געוואָרען.

עס האָבען זיך אָנגעהויבען צו עפענען די לאָדענס פון די גרויסע פענסטער.

די שיק־יונגעלייך פון די קאַווערניעס האָבען אין אָרדנונג געבראַכט די וועראַנדעס.

טראַמוואַיען האָבען געפיהרט מענשען, וואָס האָבען זיך געאיילט אויף זייערע פּאָסטענס.

עס זענען אָנגעקומען דראָזשקעס; די הויזמעכטער האָבען אָנגעהויבען צו רוימען די הויפען; די בלומען טרעגער האָבען אָנגעהויבען צו פּוצען זייערע געשעלען.

אַנטואַן רעטש האָט געקוקט אויף דעם לעבען, אויף די מענשען, אויף די פנים'ער פון וועלכע עס איז נאָך געלעגען דער שלאָף. און ער איז זיי מקנא געווען. מקנא געווען דערפאַר, וואָס זיי האָבען זיך גוט אויסגערוהט, בעת ער איז די גאַנצע נאַכט — אָהן אַ שום רעזולטאַט — געווען אויף די פיס.

לעולם איז ער דאָך געווען אין כעס אויף זיין עלטערען פריינד, אויף זיין לעהרער, גיליאַמ'ען, הגם ער האָט עס אַבסאָלוט אָפען נישט אַרויסגעוויזען.

בלתי שום ספק איז זיין פלייסיגקייט און אומגעלומפּערטקייט דערביי געווען די סיבה פון דעם אַדורכפאַל.

אָבער וואו, אייגענטליך, האָבען זיי זיך געקאָנט אינ'ערגיץ פערשטעקען — דער באַראָן מיט באַראָנעסע איידעלשטאַט?

גאַנצע צוויי שעה האָט אַנטואַן געדולדיג געוואַרט אויף זייער צוריקקומען.

ע"שט. אַז עס האָט שוין געהאַלטען ביי צעהן אַ זייגער האָט ער בעשלאָסען זיך אָפּצוזאָגען פון זיין בעשלוס.

— זיי וועלען שוין נישט קומען... עס איז נאַריש דאָ צו וואַרטען אויף זיי! — האָט ער אַ טראַכט געטון.

ער האָט אָפּגעשיקט זיין בעגלייטער, און איז אַוועק אויפ'ן וואָגזאַל.

גיליאַם איז געשטאַנען אויף דער וואַך ביי דער טיר, פלאַנטערענדיג זיך אַרום די קאַסיסאַבעיען, שאָפער'ן, דראָזשקע'ס — אַט צווישען דעם בונטען עולם, וואָס האָט אָפּגעוואַרט דעם אָנקומען פון צוג.

— ווי זעהט עס אויס? — האָט אַנטואַן אַ פרעג געטון.

— קיין שום נייעס נישט! — האָט גיליאַם געענטפערט.

— באמנות, מיר פיהרען זיך אויף, ווי גרינע, צום טייוועל! — האָט אַנטואַן אַ ברום געטון.

— ס'איז אַ פּשוט'ע זאַך! — האָט ער געזאָגט — אָדער זיי זענען אין ניצאַ, אָדער זיי זענען שוין דאָ נישטאָ! אויב זיי זענען יאָ דאָ, נאָר אָהן דעם באַגאַזש זייערען, וועלען זיי דאָך, זעלבסט־פערשטענדליך נישט פאָהרען אויפ'ן וואָגזאַל. זיי וועלען דינגען אַן אויטאָ אָדער אַ קאַטש, וואָס וועט זיי אַוועקפיהרען אויף דער נאָהענטסטער סטאַציע...

— אויב אָבער זיי זענען נאָך דאָ אין ניצאַ, דאַרף מען זיי דאָך אויסגעפינען! — האָט גיליאַם איבערגעשלאָגען — עס קריכט מיר אָבער גאָרנישט אין קאָפּ אַריין. נעכטען האָב איך נישט געגעסען קיין מיטאָג, און היינט האָב איך נאָך גאָר נישט געהאַט אין מיין מויל...

— זעהסטו, אַלטער — דאָס איז אַן איינפאַל! איך בין אויך גאָר וואַזשנע הונגעריג...

— קום אַריין ענטקעגען צו זשירפען. דאָרט וועלען מיר אויף געפלינק איבערבייסען!.. און וואָס ווייטער צו טון — וועלען מיר שפּעטער זעהן...

— קום, אויב דו ווילסט! — האָט אַנטואַן מסכים געווען — מיר דאַרפען אָבער קיינעם נישט מיטנעהמען. זיי קענען זיך געהן, וואו זיי דאַרפען!

— זעלבסטפערשטענדליך!

און זיי זענען טאַקי ביידע באַלד אַריין אין זשירפען'ס שענקעל, וואו זיי האָבען זיך באַלד גענומען צו דער אכילה.

דער הער זשירפען האָט שוין פון לאַנג געקאָנט ביידע אַגענטען.

געוועהנליך פלעגען זיי ביי איהם אונטערלעהנען ס'האַרץ און אַריינכאַפּען אַ גלעזעל בראַנפען, ווען זייער פּאָליציי־אישער פליכט פלעגט זיי פערטראָגען אינ'ם וואָגזאַל־ראַיאָן.

אַזוי־ווי די געסט פון דעם חשוב'ן שענקער זענען נישט געווען דווקא פּרימאַ סאָרט, האָבען די אַגענטען פון זייער זייט געהאַט אָפּט מיט איהם צו טון, און דעריבער טאַקי פלעגט ער זיי בעשענקען מיט אַ בעזונדערען אויפמערקזאַמקייט...

דער הער זשירפען האָט בכבודו ובעצמו אַליין אַריינגעבראַכט פאַר זיי די מאכלים, וואָס ער האָט זיי געראַטען טועם צו זיין, אַלס די געזונדסטע און די בעסטע.

אַנטואַן און גיליאַם האָבען צווישען זיך קנאַפּ גערעדט.

ביידע האָבען זיי נישט אויפגעהערט אַ ווייל צו טראַכטען, ווי געפינט מען עפּיס די שפּורען פון דעם באַראָן איידעלשטאַט.

זיי האָבען גוט געקאָנט אַלע פערוואָרפענסטע ווינקעלעך פון ניצאַ, און פאַר זיי איז קלאָהר געווען, אַז די איידעלשטאַט איז זעהר לייכט געווען צו פערשווינדען, ווען זיי זאָלען וויסען ווי־אַזוי נאָר.

אַנטואַן און גיליאַם האָבען זיך גאָרנישט געספק'ט, אַז דאָס פּאָרל איז שוין אויף עטליכע שעה רייזע ווייט פון דער שטאָט.

איז זיי אויסגעבליבען נאָר איין ברירה: פינאַנדערשיקען דעפּעשען אין אַלע זייטען, מ'זאָל זיי אינ'ערגיץ אַנדערש אַרעסטירען.

זיי וואָלטען דאָך נישט געווען געגאַרט אין זיך — ווייל זיי וואָלט דאָך געלונגען אַרונטערצונעהמען די מאַסקע ביים באַראָן מיט דער באַראָנעסע, וועלכע זענען, וואַהרשיינליך, די מערדער פון סעסיל איידעלשטאַט.

נישט געאיילטערהייט, גוט געלוינט האָבען די אַגענטען געגעסען און געטרונקען, ווי מענשען, וואָס וואָלטען נישט געוואָלט, אַז זייער ראַליע זאָל שוין זיין פערענדיגט.

בפרט האָט אין זיך אַריינגעפּאַקט גיליאַם.

— נו?.. וואָס הערט זיך עפּיס מיט'ן אַפּעטיט?

— האָט געפרעגט דער הער זשירפען, צוקומענדיג צו זיי ביט אַ ווייס טישטעכ'ל אונטער'ן אָרעם.

— אַ דאַנק אייך, נישקשה! — האָט גיליאַם געענטפערט — וואָס שייך מיר, איז נישט צום פערזינדיגען...

— וואָס וועט איהר נאָך פערלאַנגען?... וואָס דערלאַנגען?..

— קאַווע! ווי מיינסטו אַנטואַן?

— איך מיין אויך... קאַווע!

— זעהר פיין! באַלד ווערט עס! — האָט זשירפען אויסגערופען — און איך האָב נאָך אַלטען בראָנפען!.. האָב איך חשק, איהר זאָלט איהם טועם זיין!.

(פערזעצונג קומט).

די קמיע פון האר"י הקדוש זצ"ל

וועלכע איז געפונען געוואָרען אין א"י אין צפת, און איז בעשטעטיגט דורך דעם וואַרשעווער ראַבינאַט פון 17./VII. 28. № 2349 ווערט אַרויסגעגעבען אין לאָדז, דורך ה' צבי פאַרקאַס אין האָטעל ראָזענבלום, פּיעטריקאָווער 38 צום פּרייז פון 50 גראָשען פאַר אַ קמיע, פון וועלכע עס גערט אַראָפּ 20 גראָשען פון יעדע קמיע פאַר די תלמוד תורה ע"ש הרהגה"צ רבנו אלי' חיים מייזל זצ"ל.

פרעזעס **יחיאל יצחק בערמאַן.**

וואַרנונג!

אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס ג' פּובליקום, אַז די עכט- פּאַטענטירטע **בעטען** עכט-פּאַטענטירטע זיינען פערזעהען נור מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען איז אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
מעסינג-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שעזלאָנגעס און קאָנאַפּקעס.
קאָוועקעס און מאַפּטשאַנעס.

בעט.: בעטלעך מיט ריעמלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל. פּאַלאָטנע בעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאַנדלונג. ❖ פאַבריקס-פּרייזען. ❖ וועמליכע רעפּעראַטורען.

הערט! לאָדז, פּאַלנאַצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל!

SMUKŁOŚĆ
MŁODOŚĆ
i ZDROWIE

daje kąpiel
mydłem jodłowem

SAPOPINOL

z gałązką
kosodrzewiny.

J. & S. Stempniewicz
Poznań.

איך קויף דיוואַנד

שקאַרפּעטען און שטרימפּף
נאָר צו ביליגע פּרייזען

B. KANTOROWICZ

Łódź, Piotrkowska 79, front m. 11
KATOWICE, ul. Warszawska 35.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-2[illegible]
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku dn. 24 do poniedziałku 30 lipca wł.
Dla dorosłych:

„ARABKA"

Dramat wschodni w 9-miu aktach.
w rolach głównych:
Marja JACOBINI i Harry LIEDTKE.
Dla młodzieży:
Niesamowite przygody, osnute na tle powieści JULJUSZA VERNE'A

„EUROPA MÓWI O TEM"

(Podróż naokoła świata w 18 dniach)
w rolach głównych:
William Desmond i Laura la Plante.
Wpoczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonics.

שפּאָרט געלד!

קויפט
שירמס,
שטעקענס
נור אין דער ווערקשטעל פון
ס. פייגענבוים, נאַרוטאָוויטשאַ 19

ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט 25% ביליגער ווי איבעראַל.

אכטונג! עס ווערען אָנגענומען אַלערליי רעפּעראַטורען און דעקונג.

ס'איז נויטיג
אַ טאַמבורירער-אַרבייטער
ווי אויך
לערן-יונגלעך
ביי דאַמבראָווסקי'ן
אַלטע ציגעל גאַס 69.

קוואַליפיצירטע
אַבערהעמדער-נייהערינס
ווי אויך אַ לערן-יונגעל
אַלס צושנײַדער קענען זיך מעלדען ביי **I. KOHN**
Pomorska 4.

עס ווערען געזוכט
פאָהערינס צו קאַרמעלעז

ביי דער פירמע מ. ה. ווראָבלעווסקי
נאָוואָמיעדסקאַ 21, טעל. 40-35.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר האַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער	[illegible] קראַנקהייטען	11-9 3-4½
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד"ר ליבעריטש	הויט און געשלעכטס-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גײַסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—1½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגיש-קראַנקה.	1—2
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

[illegible]

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאַזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	10—1 3—6

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּאָמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך שבת ווּנטאָג.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—5 / 0—7
ד"ר ווישאָנער	הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—3
ד"ר גאָלדשטיין-גאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 / 7—8
ד"ר יוסמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר [illegible]	פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגיש-קראַנקהייט. [illegible]	1—2
ד"ר היינבערג	אינ. הערץ, לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סמאָפעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענסקי	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזען	צאָהן-אַרצט	9—2

[illegible]

אַ רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
ווירזים אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט

ד"ר. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונט

Dr. med.
A. Szmirgeld

נערווען-אַרצט
[illegible]

Cegielniana 6, tel. 51-89

[illegible] פון 5—7 אָוונד

Dr. med.
BRAUN

28 פּאַלודניאָוואַ 28
טעלעפאָן 40-26.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכקייט.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

צוריקגעקעהרט.

Dr. med.
L. Pikielny

אוראָלאָג
ספּעציאַל-אַרצט פאַר
נירען, בלאָזען- און האַרן-קראַנקהייטען

Nawrot 8,
telefon 19-00
[illegible] 4—7 [illegible]

עלטסטער פעלדשער **מ. רובינשטיין**

מיט לאַנגיעהריגער פּראַקטיק- און שפּיטאַל-פּראַקטיק [illegible] זיך בעזעצט אין לאָדז פון 28-טען יוני 1928 אויף ווסכאָדניאַ 57 אין ערטיילט הילף אין אַלע קראַנקהייטס-פעלען אינערהויפּט ביי גאַל און נירן-שטיינער

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער- און מונד-קראַנקה.. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער, נעהמט אָן פון 9–7 אָוונד. צו ביליגע פּרייזען.

פּאַרלאַפּאַנעז
פאַר רייזע
95 זל. 105 זל. 115 זל.
פאַרלאַפּאַנען קעסטעל
210 זל. 185 זל. 165 זל.
אויף גינסטיגע בעדינגונגען

שלאַגערן! פּליטעס צו טענץ אין אַ גרויסען אויסוואַהל
נאָר ביי

ALFRED LESSIG, Nawrot 22

אשרי אדם שומע לי!
לשקד על דלתותי יום-יום כי הולך בתום ילך בטח

אין אַז די דאָרפסט ערלעדיגען סאַנדאַווע זאַכען, זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אויסטאַוו אַלערליי ביטעס קלאָוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט א"[illegible] פּוילען, אַפּעלאַציעס צי-ווילנע און קאַרנע אַפּאַזיציעס, אַדוואָ-קאַניעס, רעקורסען וועגען דירה און אויסמאַנד-ראָזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רושאַנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטער-ציזיעס, אַקטען דאַראָוויזנעס, קאַרנע סּפּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען
מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ,
רעכטס-קאָנסולענט.

נייעס! פעלד-בעטען נייעס!
מיט ספּרענזשינעס

פון די נייעסטע ערפינדונגען מיט דער [illegible] מאַרקע **„Renoma"** זאָלט איהר אַלע [illegible] אין הויפּט-פערקויף אין דער טאַפּעציר-, ינרקשעל

5 J. JACHIMEK 5
STARY RYNEK

אַ די קוואַליטעט — לאַנגיעהריגע גאַראַנטיע.

אַנאָנסען-פּרייזען | פאַר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער דריט 7 שפּאַלטע
אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . 4
נאָכ'ן טעקסט—1 . . . . . 15— . . 7
[illegible] 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנעמענט-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט אַהיימטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ – 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
פאַר'ן אינהאַלט און שטיינן די אַנאָנסען איז דער פערלאַג ניט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביטאָג און ביינאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.